

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
XIX. GENERACIJA
PEHOTA**

Zaključna naloga

PREMIKANJE IN RAZVIJANJE MOTV

Kandidat:

des Tomaž ROGELJA

Mentor:

ppk Andrej CESTNIK

Ljubljana, september, 2008

POVZETEK

Naloga ima namen proučiti premikanje in razvijanje MOTV opremljenega z LKOV 6X6 kot z SKOV 8X8, ter samo strukturo, organiziranost, poveljevanje, opremo in oborožitev teh dveh vodov. V prvem sklopu naloge je podrobneje prikazana zdajšnja struktura, organiziranost, oprema in oborožitev MOTV LKOV 6X6 in pa predvidena oz. predlagana struktura, organiziranost, oprema in oborožitev MOTV SKOV 8X8. Poleg tega so navedene bistvene razlike med vodoma glede teh vprašanj.

V drugem sklopu je podrobneje razloženo premikanje in razvijanje pehotnih enot, glede vrste premikov, načinov premikanja, časovnih norm glede premika, ipd.

V tretjem sklopu se podrobneje seznanimo s taktičnim premikanjem MOTV, in sicer glede same pomembnosti taktičnega premikanja, podrobnosti glede formacij premikanja in pa glede podrobnosti tehnik premikanja. Te podrobnosti so predvsem sama uporaba, prednosti in slabosti formacij oz. tehnik premikanja. Enako kot v prvem sklopu so tudi tu obravnavane razlike, med MOTV opremljenim z LKOV 6X6 in SKOV 8X8. Tukaj je tako poudarek na iskanju oz. primerjavi razlik med vodoma ob uporabi različnih formacij oz. tehnik premikanja.

Naloga nas, tako seznanja z samimi razlikami v moštvu, oborožitvi in opremi, ter z razlikami pri premikanju in razvijanju obeh vodov.

KLJUČNE BESEDE:

- premikanje;
- razvijanje;
- motoriziran oddelek;
- motoriziran vod;
- formacije premikanja;
- tehnike premikanja;
- taktično premikanje;
- izkrčan;
- vkrcan;
- oborožitev;
- manever.

SUMMARY

The purpose of the paper is to study the movement and deployment of the motorized infantry platoon equipped with the light 6X6 and/or medium 8X8 wheeled APC's and its structure, organisation, command and control, equipment and armament of these two platoons. In the first part the current structure, organization, equipment and armament of the motorized infantry platoon equipped with light wheeled APC's 6X6 and the expected or suggested for infantry platoon equipped with medium wheeled APC's 8X8 is presented in details. In this part the main differences between these two platoons are also mentioned.

In the second one the movement and deployment of infantry units about type of movement, sorts of movement, time standards, etc are explained.

The tactical movement in its importance, details about movement formations and details about movement techniques are presented in the third one. These details are employment, advantages and disadvantages of the movement formations or movement techniques. The main differences between the two platoons are also discussed here. The main point is dedicated to search or compare the differences between the two platoons using different movement formations or movement techniques.

The paper introduces or presents the differences in people, armament, equipment and the differences in movement and deployment of the two platoons.

KEY WORDS:

- movement;
- deployment;
- motorized infantry squad;
- motorized infantry platoon;
- movement formations;
- movement techniques;
- tactical movement;
- dismounted;
- mounted;
- armament;
- manoeuvre.

KAZALO

POVZETEK.....	ii
SUMMARY.....	iii
KAZALO.....	iv
1. UVOD.....	1
1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE.....	2
1.2 NAMEN IN CILJ NALOGE.....	2
1.3 METODE DELA.....	2
1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE.....	3
2. MOTORIZIRANI VOD.....	4
2.1 STRUKTURA IN ORGANIZIRANOST MOTV LKOV 6X6.....	4
2.2 STRUKTURA IN ORGANIZIRANOST MOTV SKOV 8X8.....	9
2.3 POVELJEVANJE IN KONTROLA MOTV LKOV 6X6 OZ. SKOV 8X8.....	16
3. PREMIKANJE IN RAZVIJANJE »PEHOTNIH« ENOT.....	18
3.1 PREMIKANJE.....	18
3.2 RAZVIJANJE OZIROMA RAZČLENJEVANJE.....	24
4. TAKTIČNO PREMIKANJE MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8.....	25
4.1 FORMACIJE PREMIKANJA MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8 Z VKRCANIM MOŠTVOM.....	27
4.1.1 Kolona.....	27
4.1.2 Linija.....	29
4.1.4 V-e.....	31
4.1.5 Klin.....	32
4.1.6 Srt.....	32
4.1.7 Spirala.....	33
4.2 FORMACIJE PREMIKANJA MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8 Z IZKRCANIM MOŠTVOM.....	35
4.2.1 Kolona.....	35
4.2.2 Linija.....	36
4.2.3 V-e.....	37
4.2.4 Klin.....	38
4.3 TEHNIKE PREMIKANJA MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8.....	40
4.3.1 Premik.....	41
4.3.1.1 Premik z vkrcanim moštvom.....	41
4.3.1.2 Premik z izkrcanim moštvom.....	41
4.3.2 Premik z varovanjem.....	42
4.3.2.1 Premik z varovanjem z vkrcanim moštvom.....	42
4.3.2.2 Premik z varovanjem in izkrcanim moštvom.....	43
4.3.3 Premik z varovanjem v preskokih.....	43
4.3.3.1 Premik z varovanjem v preskokih z vkrcanim moštvom.....	43
4.3.3.2 Premik z varovanjem v preskokih z izkrcanim moštvom.....	45
5. ZAKLJUČEK.....	46
LITERATURA IN VIRI.....	49
SEZNAM SLIK IN TABEL.....	50
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	51
IZJAVA O AVTORSTVU.....	52

1. UVOD

V 21. stoletju ob množičnem dostopu do informacij o dnevnem dogajanju v svetu skoraj ne mine dan, da ne bi zasledili reportaže o oboroženem konfliktu, vojni ali mirovnih operacijah, ki se odvijajo na različnih koncih sveta. Vsi ti spopadi oz. vojne in mirovne operacije se vse bolj selijo v urbana središča. Ostajajo pa spopadi tudi na samem zemljišču – terenu, ki je vse prevečkrat zelo težavno prehodno zemljišče. Spomnimo se samo spopadov med »koalicijskimi silami« in Talibani v Afganistanu na goratem terenu (Tora Bora). Še prej pa vojne v Afganistanu z bivšo Sovjetsko zvezo, kjer so mudžahidi zelo dobro izkoriščali zemljišče v bojevanju proti veliko bolje opremljeni (veliko oklepnih vozil - tankov je bilo uničenih) sovjetski vojski. Vse to zahteva od oboroženih sil visoko stopnjo usposobljenosti v bojevanju tako na samem zemljišču – terenu kot tudi v bojevanju v urbanih središčih, pa tudi v delovanju pri operacijah kriznega odzivanja. Ker gre pri teh spopadih predvsem za medetnične, verske ali druge podobne konflikte, vstopajo v le-te v obliki izvrševanja mirovnih operacij, tudi večnacionalne sile, v večini primerov s pooblastilom OZN. Poleg tega ne smemo pozabiti obrambo lastne države, za katero so same oborožene sile v prvi vrsti tudi namenjene. Ker je bil v bližnji preteklosti sam porast spopadov in njihova intenziteta vse večja, in ob tem, da se je samo okolje teh spopadov selilo v urbana središča, se je pojavila potreba po silah, ki so lahko in hitreje premestljive v območje delovanja tako v klasični vojni kot v operacijah kriznega odzivanja. Tako so zahodne države začele »opuščati« močne oklepne enote in so se posvetile razvoju lahkih pehotno - oklepnih enot. Te sile so bile in so opremljene s kolesnimi bojnimi vozili pehote oz. kolesnimi oklepnimi transporterji, ki omogočajo visoko premičnost samih sil. Imajo pa tudi zelo dobre manevrske sposobnosti. Premičnost pa mora biti zagotovljena tako po kopnem kot po vodi in kar je najpomembneje tudi po zraku. Same operacije potekajo na različnih koncih sveta in če hočemo doseči visoko stopnjo odzivnosti teh sil, morajo biti tudi zračno premestljive. Kar pomeni, da morajo sama kolesna oklepna vozila ustrezati samim dimenzijam zračnega transporta. Same sile imajo temelj v pehoti - motorizirani pehoti. Tako predstavljajo pehotne motorizirane enote enega ključnih elementov za hitri odziv na oborožene konflikte oz. danes vse bolj na izvajanje operacij kriznega odzivanja. V sklopu NATA je tudi Slovenija oz. Slovenska vojska (v nadaljevanju SV) začela z »modernizacijo« svojih pehotnih enot. Prej v okviru Partnerstva za mir, sedaj pa kot polnopravna članica NATA. Sledila je uveljavljenemu trendu z ustanavljanjem prvih motoriziranih bataljonov – MOTB, to sta bila 10. in 20. MOTB. MOTB-ji so tako v Slovenski vojski v sklopu brigade nosilci izvajanja nalog tako v okviru nacionalne obrambe kot v okviru zavezništva v bojnih operacijah, pa tudi v operacijah kriznega odzivanja in bodo to tudi v prihodnje. Sam MOTB se bo znotraj SV moderniziral, saj prihajajo v uporabo nova sodobna srednja kolesna oklepna vozila (v nadaljevanju SKOV) 8X8 Patria AMV, ki bodo tudi postopno zamenjala lahka kolesna oklepna vozila (v nadaljevanju LKOV) 6X6 »Valuk«. Le-ta naj bi nato postopoma predelali v specialna vozila za izvidovanje, ipd. V sklopu MOTB so osnovne nosilne enote motorizirane čete – MOTČ in v sklopu čet so to motorizirani vodi – MOTV. MOTV je nižja taktična enota ampak lahko že okoli voda formiramo vodno bojno skupino – VBSK. To je skupino, ki ima v osnovi MOTV z dodanimi elementi različnih rodov kot so inženirski, element protizračne obrambe ipd. Ugotovimo torej, da ima že MOTV v osnovi kot enota veliko vlogo. Poznamo več primerov sodelovanja nekakšnih VBSK SV v operacijah kriznega odzivanja, na Kosovu in v Afganistanu.

MOTV znotraj MOTČ v okviru MOTB tako tvori sile, ki so namenjene hitri uporabi na ozemlju države, kot tudi v sklopu znotraj in zunaj meja zavezništva, v vseh operacijah in na

vseh zemljiščnih in v vseh vremenskih pogojih delovanja. To nalogo lahko izpolnijo le enote, ki so visoko usposobljene glede same taktike bojevanja in sodobno opremljene. Prav oprema mora zagotavljati enotam kot je MOTV zaščito, premičnost, ognjeno moč in visoko stopnjo odzivnosti. MOTV lahko tako z uporabo taktike bojevanja (formacij premikanja, tehnik premikanja, reakcij na stik ipd.), izkoriščanjem zaščite, visoke stopnje premičnosti oz. mobilnosti ter ognjene moči, ki mu jo zagotavljajo kolesna oklepna vozila tako na zemljišču – terenu kot tudi v urbanih središčih zagotovi izpolnitev naloge v vseh operacijah in pogojih delovanja.

1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Slovenska vojska v novih in obstoječih MOTB-jih začenja z opremljanjem in uvajanjem v operativno uporabo novih sodobnih SKOV 8X8 Patria AMV. Prvi bo s temi vozili opremljen MOTB iz Maribora. Gre za MOTB, ki je bil nedolgo nazaj formiran iz oklepno - mehaniziranega bataljona, ki je uporabljal BVP M80A (goseničar). Znano je, da je bataljon svoje izkušnje in prakso nabiral v sodelovanju z 10. in pa 20. MOTB, ki sta opremljena z LKOV 6X6. Samo uvajanje novih oborožitvenih sistemov, kot je novi SKOV 8X8 Patria AMV, zahteva določeno obdobje prilagajanja tako same posadke na teh sistemih kot tudi izkrcnega moštva. Posledično se namreč spreminja tudi sama formacija (ljudi in MTS) osnovnih nižjih taktičnih enot kot je MOTV. V nalogi je glavni predmet proučevanja MOTV opremljen z LKOV 6X6 in SKOV 8X8 ter same razlike med njima. Izhodišče same naloge predstavlja premikanje in razvijanje MOTV, opremljenega z LKOV 6X6 in SKOV 8X8.

1.2 NAMEN IN CILJ NALOGE

Namen zaključne naloge je prikazati in primerjati taktično premikanje in razvijanje MOTV, opremljenega z LKOV 6X6 in SKOV 8X8. Poleg tega pa tudi prikazati samo strukturo, organiziranost, opremo in oborožitev MOTV opremljenega z LKOV 6X6 in SKOV 8X8.

Cilj naloge je, v kolikor obstajajo, prikazati razlike med MOTV-jema v samem taktičnem premikanju in razvijanju ter razlike, ki nastajajo v sami strukturi, organiziranosti, opremi in oborožitvi. Ob vsem tem ima naloga cilj prispevati k razmišljanju oz. iskanju pozitivnih rešitev glede samih razlik med MOTV-jema.

1.3 METODE DELA

V sklopu obravnave teme zaključne naloge sem uporabil več metod dela, s katerimi sem lahko učinkovito izdelal zaključno nalogo. Poleg metod dela sem se oprl na izkušnje, pridobljene s službovanjem v SV ter na izkušnje in znanje pridobljeno v specializaciji pehote.

Metode, ki sem jih uporabil so naslednje:

- deskriptivna metoda,
- metoda razlage,
- metoda analize,
- metoda sinteze,
- metoda klasifikacije
- komparativna metoda,
- metoda intervjuja,
- metoda kompilacije.

1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Struktura zaključne naloge ima pet poglavij. V prvem, uvodnem poglavju, je predstavljeno širše razmišljanje glede samega predmeta proučevanja. Opredeljeno je izhodišče ter namen in cilj naloge. Poleg tega so v poglavju opisane metode dela. Na koncu je podana struktura zaključne naloge.

V drugem poglavju je opisan MOTV, opremljen z LKOV 6X6 in SKOV 8X8 in same razlike med njuno strukturo in organiziranostjo, oborožitvijo in opremo ter samim poveljevanjem in kontrolo.

V tretjem poglavju je predstavljeno in opisano premikanje in razvijanje pehotnih enot na splošno. Predstavljene so različne oblike premikanja pehotnih enot kot tudi časovne vrednosti in pomembnejše dejavniki, ki vplivajo na samo premikanje.

Četrto poglavje, ki je osrednje, v podrobnosti opisuje, razlaga in primerja taktično premikanje MOTV, opremljenega z LKOV 6X6 in SKOV 8X8. Tu so podrobno razložene same formacije in tehnike premikanja, in sicer z vkrcanim moštvo kot tudi z izkrcanim moštvom. Podane so njihove prednosti in slabosti za samo enoto. V njem so podane tudi ugotovljene razlike med MOTV-jema.

V petem, zaključnem poglavju, je podano nekaj zaključnih misli in ugotovitev glede samega predmeta proučevanja.

2. MOTORIZIRANI VOD

MOTV je v svojem bistvu nižja taktična, enota sestavljena iz najmanjših organizacijsko formacijskih enot motoriziranih oddelkov.

Kot nižja taktična enota lahko izvaja bojne naloge samostojno (izjemoma) ali v okviru višje taktične enote, kot je četa (četna bojna skupina) in bataljon (bataljonska bojna skupina). Sam MOTV, v katerega imenu je termin »motoriziran«, je pehotna enota, ki lahko za svoj premik moštva (vojakov) in materialno tehničnih sredstev (v nadaljevanju MTS) koristi, navadna transportna vozila, kot so tovornjaki in terenska vozila, kot tudi LKOV 6X6 in SKOV 8X8.

V sklopu modernega vojskovanja je trend opuščanja uporabe navadnih transportnih vozil in prehod na LKOV 6X6 in SKOV 8X8. Predvsem zaradi nudenja boljše zaščite, manevra in ognjene moči moštvu. Temu trendu sledi tudi SV tako, da poleg operativnih LKOV 6X6 »Valuk« prihajajo v operativno uporabo prva SKOV 8X8 Patria AMV.

Sodobno bojišče je zelo dinamično razvijajoča se situacija, zato je nujno, da se enota tej situaciji čim hitreje prilagaja tako, da prevzema pobudo nad nasprotnikom. Tako ima uporaba MOTV opremljenega z LKOV 6X6 in SKOV 8X8 pred klasičnim pehotnim vodom na bojišču, kar nekaj prednosti. Te prednosti so predvsem v njegovi hitri odzivnosti izvajanju manevra in ognjeni moči. MOTV uspešno bojno deluje s koriščenjem svoje velike zmožnosti premikanja – manevra, ognjene moči in zaščite. Sposoben se je bojevati v različnih pogojih bojevanja tako v napadnem, obrambnem delovanju, v premiku kot tudi v pogojih uporabe JRKB orožij z vkrcanim ali izkrcanim moštvom. Sam MOTV opremljen z LKOV 6X6 in SKOV 8X8 se lahko uporabi tudi kot podporni element za zaščito bokov in medprostorov tankovskega voda v samih bojnih delovanjih.

V današnjem času so MOTV LKOV 6X6 in SKOV 8X8 v sklopu četnih in bataljonskih bojnih skupin tudi vodilni element v operacijah kriznega odzivanja, saj so to enote, ki imajo kratek odzivni čas in so lahko premestljive. Prav tako pa vse več konfliktov in operacij kriznega odzivanja poteka v urbanih področjih, kjer imajo MOTV LKOV 6X6 in SKOV 8X8 prednost, pred npr. tanki, ki so slabše mobilni v urbanih središčih in navadnimi transportnimi vozili, ki pa imajo slabšo zaščito moštva in hkrati slabšo ognjeno moč.

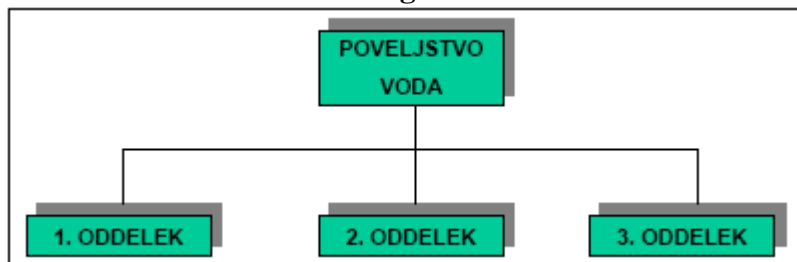
2.1 STRUKTURA IN ORGANIZIRANOST MOTV LKOV 6X6

Struktura in organiziranost MOTV opremljenega z LKOV 6X6 »Valuk« je v SV določena po formaciji in pa po meni dostopnih informacijah tudi po navodilih za usposabljanje 10. in 20 motoriziranega bataljona SV. Sama formacija določa strukturo in organiziranost MOTV v moštvu in MTS. Tako je MOTV LKOV 6X6 sestavljen iz poveljstva voda in treh motoriziranih oddelkov, od katerih je vsak opremljen s po enim LKOV 6X6 »Valuk«. Prav tako je poveljstvo voda opremljeno s svojim LKOV 6X6 »Valuk«, kar pomeni, da je MOTV opremljen skupno s štirimi LKOV 6X6 »Valuk«.

Na naslednji strani prikazuje slika (slika 1) organiziranost MOTV LKOV 6X6.

Slika 1: Načelna organiziranost MOTV

Vir: Perčič (2006, str. 5)

Poveljstvo voda

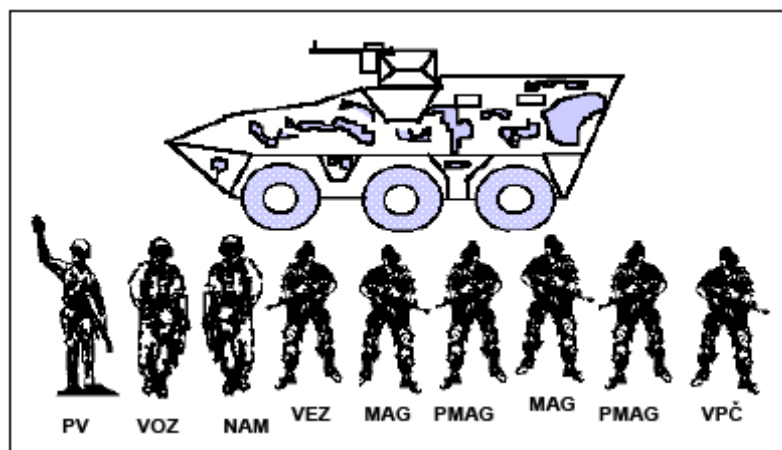
Poveljstvo je sestavljeno iz devetih pripadnikov moštva, ti so:

- poveljnik voda (PV),
- vodni podčastnik (VPČ)(najizkušenejši podčastnik v vodu),
- vezist – radijec (VEZ),
- voznik (VOZ),
- namerilec (NAM),
- puškomitraljezec (MAG),
- pomočnik puškomitraljezca (PMAG),
- puškomitraljezec (MAG),
- pomočnik puškomitraljezca (PMAG),

Vidimo, da iz zgoraj navedenih pripadnikov poveljstva voda pripada poveljstvu tudi VPČ! Tako je tudi sestava prikazana v strokovni literaturi kot je Perčičevo Začasno navodilo motorizirani oddelek – vod, kar je lepo razvidno iz prikazanih slik (sliki 2 in 3). Vendar se v praksi; tako v primeru premikov peš, kot premikov z vozili VPČ ne nahaja fizično, kjer je poveljnik voda, ampak se nahaja nekje na drugem mestu; npr. pri tretjem oddelku, kar bo razvidno v nadaljevanju.

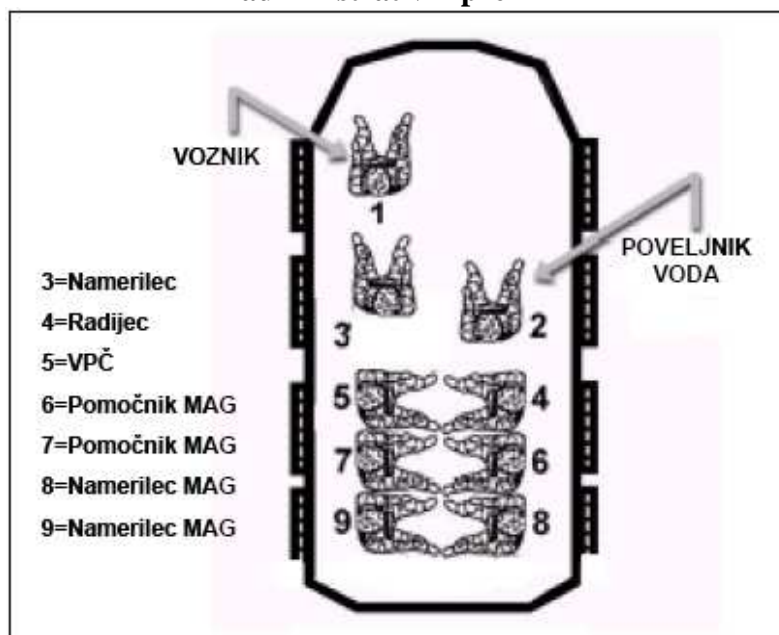
Pri izkrcanju se moštvo v LKOV deli na dve skupini oz. dela. V vozilu ostaneta namerilec in voznik (posadka vozila), preostala skupina pa se izkrca z poveljnikom voda.

Slika 2: Organizacija poveljstva voda

Vir: Perčič (2006, str. 5)

Slika 3: Razporeditev vkrcanega moštva poveljstva v LKOV Valuk ko gre za administrativni premik

Vir: Perčič (2006, str. 6)

Kot vidimo na zgornji sliki (slika 3) povzeti po Perčiču, se VPČ nahaja v samem vozilu poveljstva voda, vendar se to zgodi le, ko gre za administrativni premik in ta razporeditev ne velja, ko gre za taktične premike.

Motorizirani oddelek - MOTO

MOTO je prav tako kot poveljstvo voda sestavljen iz devetih pripadnikov, ki se prav tako delijo v dve skupini oziroma na dva dela, na posadko LKOV in izkrcno moštvo.

Izjema je, da je tukaj v enem od MOTO v moštvu v vozilu tudi VPČ (kot poveljujoči elementu LKOV), ki pri izkrcanju ostane poleg namerilca in voznika. Ponavadi je VPČ v tretjem MOTO. Vojak - strelec iz tega oddelka pa se vozi v poveljniškem motoriziranem oddelku. Namerilci ob izkrcanju prevzamejo poveljevanje nad vozili, neposredno pa so podrejeni VPČ-ju, ki poveljuje elementu LKOV.

Moštvo MOTO je sestavljeno, kot je že prej omenjeno, iz dveh delov, in sicer iz posadke in izkrcnega moštva (sedmih pripadnikov).

Posadko LKOV sestavljata:

- namerilec (NAM),
- voznik (VOZ).

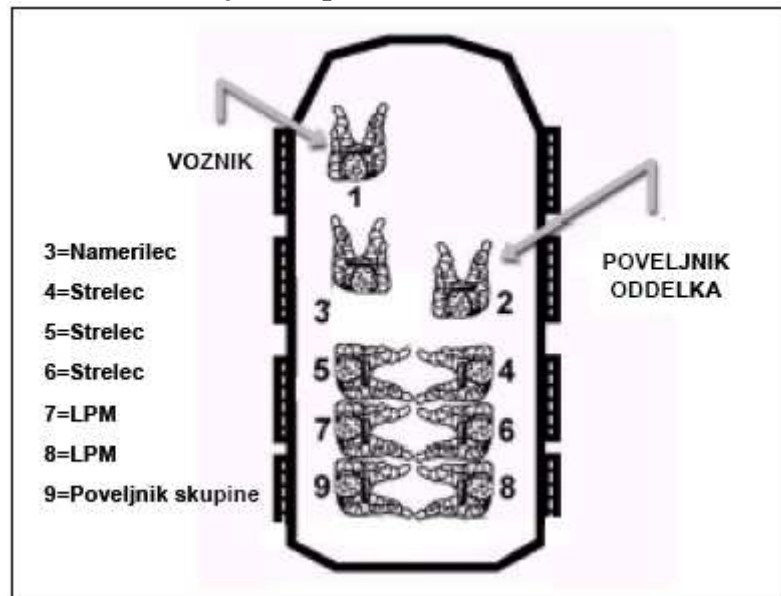
Izkrcno moštvo:

- poveljnik oddelka (PODD),
- poveljnik ognjene skupine (POS),
- lahki puškomitraljezec (LPM),
- strelec (S),

- strelec (S),
- lahki puškomitraljezec (LPM),
- strelec (S).

Po veljavni formaciji (10. MOTB) sta v oddelku dva strelca, oborožena s podcevnima bombometoma. To sta poveljnik ognjene skupine in pa en strelec v drugi skupini. Sestava in organizacija izkrcnega dela je v domeni poveljnika voda, ki jo prilagaja trenutni situaciji, nameri poveljnika čete in različnim pogojem bojevanja; kot so vrsta naloge, zemljišče, nasprotnik, ipd.

Slika 4: Običajna razporeditev moštva v vozilu LKOV

Vir: Perčič (2006, str. 7)

Oborožitev in oprema

Glede na oborožitev vozil sta v vodu dva LKOV 6X6 »Valuk« oborožena s težkim mitraljezom kalibra 12,7mm Browning M2HB QCB. Preostali dve vozili pa z avtomatskim bombometom H&K GMG 40mm. Učinkovit doseg Browninga M2HB QCB je 1829 metrov, medtem ko je učinkovit doseg H&K GMG 40mm 1500 metrov. Obe orožji sta prosto vpeti na strelnem stolpu, z njima upravlja namerilec. Poleg teh dveh osnovnih oborožitvenih sistemov pa lahko LKOV-u dodatno ognjeno moč zagotavlja tudi vkrcano moštvo s svojo pehotno oborožitvijo, ki lahko deluje po nasprotniku skozi strelne line vozila ali pa iz samega odprtega vozila. Vozila so za svojo zaščito in prikritje manevra opremljena s šestimi metalci dimnih nabojev kalibra 76mm. S tem je vodu zagotovljena kar solidna ognjena moč.

Slika 5: LKOV Valuk oborožen s težkim mitraljezom kalibra 12,7mm Browning M2HB QCB

Vir: www.mors.si (2008)

Slika 6: LKOV Valuk oborožen z avtomatskim bombometom H&K GMG 40mm

Vir: Perovšek (2008, str. 1)

Sam LKOV 6X6 »Valuk« je v operativni uporabi v 10. in 20. motoriziranemu bataljonu SV in kot tak zagotavlja pehoti mobilnost. Ta mobilnost se lahko primerja z mobilnostjo vozil

mehaniziranih enot (pri nas z bojnimi vozili pehote BVP – M80A - goseničarji), vendar z razliko v manjši ognjeni moči in pa slabši zaščiti posadke oziroma moštva pred nasprotnikovim ognjem.

Mobilnost teh vozil je zelo dobra, saj lahko premagujejo 70% vzpon in 40% nagib z obeh strani na različnih vrstah terena. Največja možna hitrost, ki jo vozilo lahko doseže pri cestni vožnji, je 100km/h, pri vzvratni vožnji pa 15km/h. Lahko premaguje navpično - vertikalno oviro do višine 0,5 metra ter jarek do širine 1,2 metra. Prav tako lahko brede v vodi do globine 1,2 metra. Njegov najmanjši rajdni krog znaša približno 16,5 metra. Akcijski radij vozila pa znaša več kot 650 kilometrov in porabi nekje približno 35 litrov dizelskega goriva na 100 kilometrov. Posamezne različice so opremljene tudi z vitlom za samoizvlačenje.

Vidljivost iz vozila omogoča večje število opazovalnih naprav, ki se nahajajo pri vozniku, namerilcu in poveljniku, prav tako pa tudi iz strelnih lin in opazovalne naprave na zadku vozila, ki jo uporablja izkrcno moštvo.

Zaščita LKOV 6X6 Valuk je njegov 12mm oklep, ki ščiti posadko in izkrcno moštvo pred nasprotnikovim neposrednim ognjem iz lahkega pehotnega orožja ter drobci granat in bomb. Prav tako pa tudi pred JRKB delovanjem nasprotnika. Ker oklep ne nudi zaščite pred težjo oborožitvijo, je potrebno zmanjšati izpostavljenost vozila nasprotnikovemu neposrednemu ognju s tem, da se koristi naravne zaklone in maskiranje, ki jih omogoča teren ter, da se prikuje ali uniči nasprotnikova orožja.

V vozilu je vgrajen sistem zvez VHF, ki temelji na radijski postaji TRC 40. Poleg tega pa ima vozilo vgrajen tudi interni sistem zvez interkom. Ta omogoča nemoteno komuniciranje oz. izmenjavo podatkov med poveljnikom, posadko vozila (voznik in namerilec) in izkrcnim moštvom v vseh pogojih delovanja.

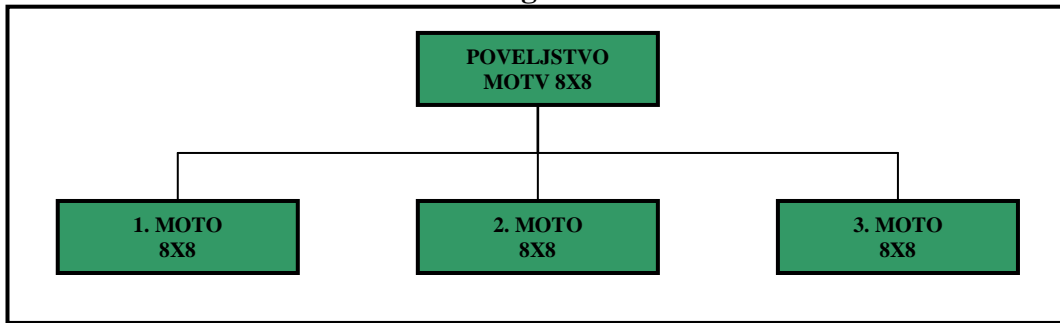
Kot že prej omenjeno vozilo nudi JRKB zaščito, kar omogoča vozilu in moštvu preživetje in delovanje v tudi teh pogojih. Sama zaščita se izvaja prek JRKB naprave za preprečevanje vdora kontaminiranega zraka in delcev v samo notranjost vozila. Sistem deluje tako, da prečiščuje kontaminiran zrak, ki ga nato vpihuje v notranjost vozila, kar ima za posledico ustvarjanje nadpritiska in s tem preprečevanje vstopa kontaminiranega zraka ali delcev v samo notranjost vozila. JRKB filter polnjen z aktivnim ogljem, ki se nahaja v sami napravi zadrži vse kontaminante plinastega in tekočega agregatnega stanja. (po Perčiču, 2006, str. 2 in 3)

2.2 STRUKTURA IN ORGANIZIRANOST MOTV SKOV 8X8

Struktura in organiziranost MOTV SKOV 8X8 v SV po formaciji, ki določa strukturo in organiziranost MOTV v moštvu in MTS, naj bi po meni dostopnih informacijah in dokumentih bila predvidoma takšna, kot jo predstavljam.

MOTV SKOV 8X8 naj bi tako kot MOTV LKOV 6X6 imel podobno organiziranost voda z izjemo v številu moštva in seveda v opremi. Tako naj bi vod imel skupno 41 pripadnikov, od tega naj bi bilo šestintrideset vojakov, štirje podčastniki in en častnik. MOTV SKOV 8X8 je prav tako sestavljen iz poveljstva voda in treh motoriziranih oddelkov, od katerih je vsak opremljen s po enim SKOV 8X8 (Patria AMV). Prav tako je tudi poveljstvo opremljeno z lastnim SKOV 8X8, kar pomeni, da je MOTV opremljen s štirimi vozili SKOV 8X8 (Patria AMV).

Slika 7: Predvidena organiziranost MOTV 8X8

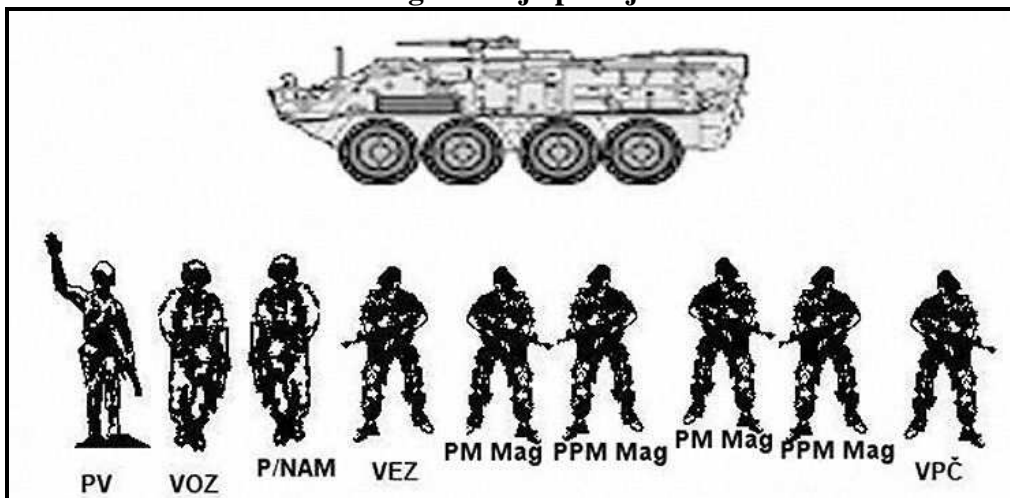
Poveljstvo voda

Poveljstvo je sestavljeno iz devetih pripadnikov moštva, ti so:

- poveljnik voda (PV),
- vodni podčastnik (VPČ)(najizkušenejši podčastnik v vodu),
- voznik (VOZ),
- poveljnik vozila/namerilec (P/NAM),
- vezist (VEZ),
- puškomitraljezec (PM Mag),
- pomočnik puškomitraljezca (PPM Mag),
- puškomitraljezec (PM Mag),
- pomočnik puškomitraljezca (PPM Mag).

Kot pri MOTV 6X6 se tudi pri 8X8 moštvo deli na posadko vozila in izkrcni del moštva. Tako pri izkrcanju v vozilu ostane voznik in poveljnik vozila – namerilec. Kot zanimivost lahko ugotovimo, da je poveljnik vozila hkrati tudi namerilec. Bistvena razlika med MOTV LKOV in SKOV je to, da poveljnik vozila ni več poveljnik voda ali poveljnik oddelka. Vseeno pa je poveljevanje in kontrola nad vozili še zmeraj v pristojnosti poveljnika voda. Spodnja slika (slika 8), kot pri organizaciji MOTV 6X6, prikazuje samo načelno shemo poveljstva voda v vozilu. Ne pa tudi dejanske!

Slika 8: Organizacija poveljstva voda

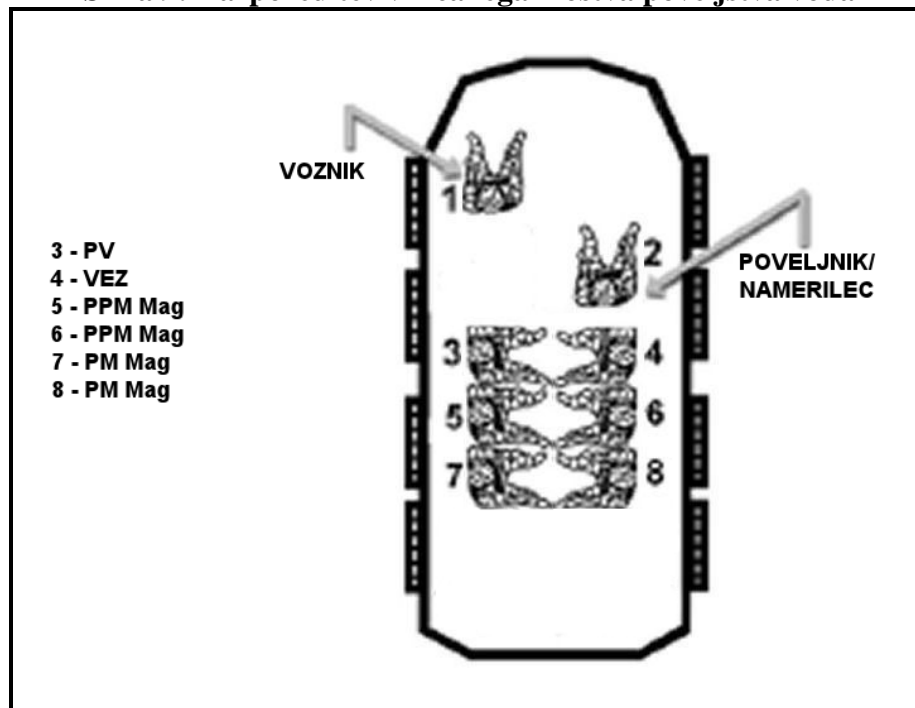

Tudi tukaj gre, tako kot pri MOTV 6X6, za dejansko drugačno razporeditev samega moštva v

vozilih pri izvajanju bojnih nalog. Tako tudi v MOTV SKOV 8X8 vodni podčastnik ni fizično prisoten v poveljstvu voda v bojnih nalogah, ampak se giblje nekje na drugem mestu, na primer na začelju voda pri tretjem oddelku. Saj je s tem omogočena lažja kontrola nad vodom poveljniku voda, hkrati pa se s tem zagotovi, da če na čelu voda pride do stika s sovražnikom in poveljnik voda pade, lahko njegovo vlogo prevzame vodni podčastnik, ki se nahaja na začelju. S tem se neprestano ohranja linija vodenja in poveljevanja in se preprečuje, da bi MOTV istočasno ostal brez dveh ključnih elementov vodenja in poveljevanja.

Tako je, po meni dostopni formaciji v MOTV SKOV 8X8, »posebno« mesto namenjeno vodnemu podčastniku. Že prej sem omenil, da je v poveljstvu voda devet pripadnikov, če prištejemo še vodnega podčastnika. V prvem motoriziranem oddelku je deset pripadnikov, v drugem in tretjem pa v vsakem po enajst pripadnikov. Ugotovimo, da je v prvem motoriziranem oddelku samo deset pripadnikov, kar pomeni, da vozilo prvega motoriziranega oddelka nima poveljnika vozila. To mesto poveljnika vozila zasede vodni podčastnik in s tem, ko je vod tudi izkrcan, lažje in hitreje prevzame poveljevanje in kontrolo nad elementom SKOV.

Slika 9: Razporeditev vkrcanega moštva poveljstva voda

Zgornja slika (slika 9) prikazuje moj predlog glede razporeditve samega moštva v SKOV poveljstva voda. Poleg samih pripadnikov poveljstva bi lahko v samem vozilu bila tudi dodatno dodana pripadnika poveljstvu voda, in sicer bolničar in sprednji opazovalec ognjene podpore.

Motorizirani oddelek – MOTO

Motorizirani oddelek 8X8 sestavlja enajst pripadnikov moštva voda. Oddelek se deli na dve skupini, in sicer na stalno posadko in izkrcno moštvo. Izkrcno moštvo oddelka šteje devet pripadnikov, in sicer dve ognjeni skupini po štiri vojake plus poveljnik oddelka.

Posadka SKOV:

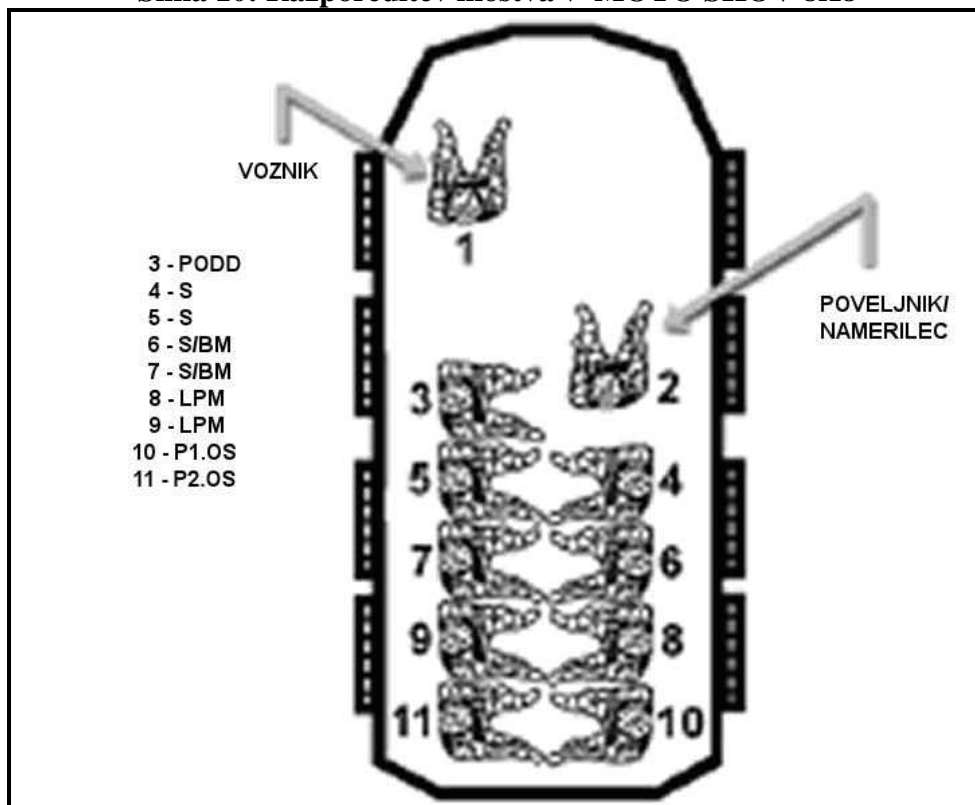
- poveljnik vozila/namerilec (P/NAM),
- voznik (VOZ).

Izkrcno moštvo:

- poveljnik oddelka (PODD),
- poveljnik 1. ognjene skupine (P1OS),
- poveljnik 2. ognjene skupine (P2OS)
- lahki puškomitraljezec (LPM),
- lahki puškomitraljezec (LPM),
- strelec/bombometnik (S/BM),
- strelec/bombometnik(S/BM),
- strelec (S),
- strelec (S).

Tako lahko povzamemo, da je MOTO 8X8 v bistvu sestavljen iz treh skupin. Dve sta ognjeni skupini izkrcnega dela, tretjo skupino pa sestavlja posadka SKOV. Z dobro kontrolo in poveljevanjem lahko učinkovito izrabimo potencial ognjene moči (podpore) in manevra, ki nam ga ponuja taka formacija. Glede na pridobljene izkušnje in seznanitev z izvajanjem bojnih postopkov izkrcnega dela MOTO v 10. MOTB v specializaciji pehote bi sam predlagal sledečo razporeditev moštva MOTO 8X8 v vozilu (slika 10). S tako razporeditvijo je zagotovljeno, da se ob morebitnem stiku izkrcajo prvo orožja, ki zagotavljajo največjo ognjeno moč (lahka PM-a in pa strelca/bombometnika) in za kontrolo oba poveljnika ognjenih skupin.

Slika 10: Razporeditev moštva v MOTO SKOV 8X8

Oborožitvev in oprema

Kot sem že zgoraj omenil, bo motoriziran oddelek SKOV 8X8 opremljen z vozilom Patria AMV, ki je za razliko od LKOV 6X6 »Valuka« sodobnejše vozilo. Samo vozilo omogoča modularnost, kar pomeni, da je uporabniku omogočeno sestaviti vozilo po lastnih željah in pa predvsem to, da samo vozilo s svojo modularnostjo omogoča uporabniku dograjevanje ali odstranjevanje opreme iz vozila glede na bojne naloge.

Glede oborožitve vozil bodo v vodu tri vozila SKOV 8X8 Patria AMV, oborožena s težkim mitraljezom kalibra 12,7mm Browning M2HB QCB v obliki (ORCWS - Overhead Remote Controlled Weapon Station) nadgradne daljinsko vodene orožne postaje izraelskega proizvajalca Elbit. Preostalo vozilo pa bo oboroženo z avtomatskim bombometom H&K GMG 40mm, prav tako v obliki nadgradne daljinsko vodene orožne postaje. Obe orožji sta dvoosno stabilizirani, in sicer po smeri in višini, kar pomeni, da je med premikom vozila cev orožja zmeraj usmerjena v cilj ne glede na to po, kakšnem terenu se giblje vozilo. Namerilec samo na zaslonu drži namerilni križ na tarči vse, ostalo naredi balistični računalnik sam. Gre za oborožitveni sistem, ki je upravljan iz notranjosti vozila, saj nam termin nadgradna daljinsko vodena orožna postaja to pove. Sam sistem je opremljen z različnimi senzorji in balističnim računalnikom, ki izračunava vse balistične parametre za točen zadetek.

Poleg vse te »natančne ognjene moči« Patrie AMV se posadka SKOV 8X8 poslužuje ognjene moči izkrcnega dela moštva, ki zagotavlja dodatno ognjeno moč s svojo lahko pehotno oborožitvijo, ter prenosnimi RPOO. Vozilo je za prikrivanje manevra in svojo zaščito opremljeno z osmimi metalci dimnih nabojev kalibra 76mm.

Slika 11: Patria AMV

Vir:

http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=1&c_id=160407&tokens=Patria+AMV (2008)

Slika 12: ORCWS sistem na Patrii AMV (12,7mm Browning)

Zgornja slika (slika 12) prikazuje nadgradno orožno postajo s vpetim težkim mitraljezom Browning. V enaki postaji bo vpet avtomatski bombomet H&K GMG 40mm.

Sama vozila Patria AMV naj bi bila uvedena v operativno uporabo najprej v novo formiran motorizirani bataljon v Mariboru, nato pa še v ostale motorizirane bataljone. Vozilo kot tako prav tako kot »Valuk« zagotavlja mobilnost pehote, ki je primerljiva z gosenci. Glede same zaščite pa Patria AMV nudi večjo zaščito posadke in moštva pred nasprotnikovim delovanjem kot sam »Valuk«. Saj se ta približa zaščiti bojnih vozil pehote. Sama ognjena moč pa vseeno še zaostaja za bojnimi vozili pehote predvsem zaradi samega kalibra orožja.

Odlično mobilnost in s tem manevrske lastnosti omogoča vozilu močan 405kW dizelski motor, saj vozilu omogoča hitrost večjo od 100 kilometrov na uro na cesti. Vozilo lahko premaga 70% vzpone in 40% nagibe na različnih terenih iz obeh strani. Lahko premaga navpično - vertikalno oviro do višine 0,7 metra, ter jarek do širine 2,1 metra. Ima sposobnost bređenja v vodi do globine 2 metra. Premer obračanja znaša 8 metrov. Akcijski radij vozila pa znaša 800 kilometrov.

Z vozila je omogočeno 360° opazovanje z namerilčevega/poveljnikovega položaja, saj ima kupolca več opazovalnih naprav. Poleg tega ima tudi še voznik svoje opazovalne naprave za vožnjo pod pokrovom v bojnih razmerah.

Samo vozilo s svojo osnovo nudi balistično zaščito do kalibra 7,62 milimetrov, ki pa je v slovenski verziji Patrie AMV nadgrajena do zaščite pred kalibrom 14,5 milimetrov na bokih

in 30 milimetrov na čelu. Tako je posadka in moštvo zaščiteno pred neposrednim ognjem iz pehotne oborožitve nasprotnika. Vozilo pa je možno, če to uporabnik zahteva, v celoti modularno nadgraditi do zaščite kalibra 30 milimetrov APFSDS - Armoured Piercing Fin-Stabilised Discarding Sabot (podkaliberski izstrelek z coklo, ki odpade). Vozilo nudi tudi protiminsko zaščito do 8 kilogramov TNT (eksplozija protitankovske mine). Prav tako pa štiti posadko pred drobci granat 155 milimetrov in bomb.

Vozilo nudi tudi JRKB zaščito, tako da je posadka in moštvo v vozilu zaščiteno pred neželenimi vplivi JRKB delovanja. S tem pa je posadki in moštvu omogočeno nemoteno nadaljevanje izvrševanja bojnih nalog.

V vozilu bo po vsej verjetnosti vgrajen sistem zvez VHF, ki temelji na radijski postaji TRC 40. Poleg tega bo v vozilu tudi interni sistem zvez tipa interkom, ki bo omogočal komuniciranje med posadko vozila in samim moštvom.

Če naredimo kratko primerjavo med vozili in opremo, lahko ugotovimo, da se vozili v mobilnosti bistveno ne razlikujeta z izjemo, da ima Patria AMV nekaj boljših karakteristik kot so premagovanje navpične ovire, jarka, bređenja itd. Obe vozili sta opremljeni z JRKB zaščito tako, da nudita posadki in moštvu visoko stopnjo zaščite pred kontaminacijo.

Pri sami ognjeni moči naj ne bi bilo razlik, saj sta obe vozili opremljeni z istim kalibrom podpornih orožij. Vendar do razlik prihaja predvsem zaradi ORCWS postaje na Patrii AMV, saj ta omogoča kot prvo večjo zaščito namerilca pred neposrednim in posrednim delovanjem nasprotnikovega ognja. Kot drugo pa večjo natančnost samega podpornega ognja. Kar pomeni delovanje po nasprotniku tudi z večje razdalje kot do sedaj pri prosto vpetem orožju na »Valuku«. Namreč pri ORCWS postaji vse balistične parametre in popravke opravlja balistični računalnik, kar je v veliko pomoč samemu namerilcu oziroma mu olajša samo delo z orožjem. Kot vemo mora to delo namerjanja in pa popravljanja na »Valuku« opraviti namerilec sam. Prav zaradi te možnosti lahko podporno orožje deluje z večje razdalje, kar omogoča samemu vozilu večjo varnost pred prenosnimi RPOO nasprotnika. Poleg tega pa je z ORCWS nadgradnjo v sami ognjeni nalogi, ko je vključeno izkrcno moštvo iz vozil, možno ognjeno podpirati veliko dlje kot pri prosto vpetem orožju npr. »Valuk« (Browning). Pri samem delovanju tako vpetega orožja je manjša možnost, da bi prišlo do raztrosa in s tem možnosti delovanja po lastnih enotah oziroma takoimenovane kolateralne – postranske škode. Sam prenos ognja se namreč lahko tako izvrši kasneje kot pri prosto vpetem orožju, saj je tukaj večja natančnost zadevanja, medtem ko je pri prosto vpetem orožju raztros veliko večji. S tem ko se izvrši prenos ognja pri prosto vpetem orožju prej kot se bi lahko, je napadna skupina izpostavljena večji možnosti protiudarca nasprotnika.

V pogojih JRKB nevarnosti se lahko na vozilu z ORCWS nadgradnjo opravljajo ognjene naloge brez kakršnihkoli posebnosti oziroma omejitev, saj je namerilec zaščiten pred škodljivimi vplivi v notranjosti vozila, s katerega preko nadzorne konzole upravlja z orožjem.

Kot zadnje bi pa omenil še manjšo silhueto vozila zaradi same nadgradnje, kar ima za posledico lažje maskiranje vozila in kasnejše odkritje s strani nasprotnika. S tem ko je vozilo kasneje odkrito, je tudi faktor presenečenja pri nasprotniku toliko večji, kar ima za posledico večje možnosti preživetja vozila na bojišču in izpolnitve same naloge.

Glede zaščite se ti dve vozili prav tako razlikujeta. Prednost gre Patrii AMV, saj omogoča večjo zaščito pred delovanjem nasprotnikove pehotne oborožitve in pa omogoča večjo

protiminsko zaščito kot sam »Valuk«. Po nekih nepisanih standardih se najprej upošteva pri uporabi teh vozil sama zaščita vozila, mobilnost in pa ognjena moč, ki jo nudijo sama vozila. Še zmeraj je na primarnem mestu zaščita posadke in moštva, saj se le tako lahko zagotovi izpolnitev naloge. Nenazadnje nam ostane še ena razlika med tema voziloma in to je številčnost izkrcnega moštva. V »Valuku« je to sedem vojakov, medtem ko je v Patrii ta številka večja za dva vojaka, kar pomeni, da ima skupno izkrcno moštvo devet vojakov. S tem okrepimo samo moštvo MOTO in posledično okrepimo zavarovanje vozila.

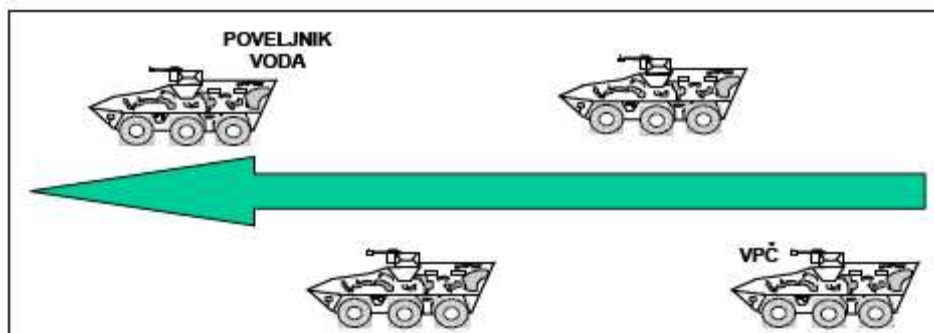
2.3 POVELJEVANJE IN KONTROLA MOTV LKOV 6X6 OZ. SKOV 8X8

Pri poveljevanju in kontroli MOTV se z razliko od navadnega pehotnega voda poveljnik voda srečuje z dvema različnima situacijama. In sicer kako delovati (npr. premikati se, bojevati se) z vkrcano in izkrcano pehoto.

Sam MOTV se premika ali bojuje z vkrcanim ali izkrcanim moštvom, vendar kadarkoli je možno, naj bi se vod premikal in bojeval vkrcan, saj vozilo nudi dodatno zaščito moštva.

Med samim premikom ali bojevanjem voda z vkrcanim moštvom ostaja celoten vod, tj. moštvo in vozila pod poveljstvom in kontrolo poveljnika voda. Poveljnik voda načeloma vkrcan vod razdeli v dve skupini (sekciji), od katerih vodi eno skupino poveljnik voda, drugo skupino pa vodni podčastnik. Vsaka skupina je sestavljena iz dveh vozil. S tem si poveljnik voda olajša kontrolo nad vodom, v osnovi pa še zmeraj ohrani poveljevanje in kontrolo nad celotnim vodom. V primerih premika, ko ne obstaja možnost stika s sovražnikom, vodi premik oz. bojni razpored poveljnik voda, ki je na samem čelu premika.

Slika 13: Bojni razpored vozil če stik z sovražnikom ni verjeten

Vir: Perčič (2006, str. 9)

Kot je razvidno iz slike zgoraj (slika 13) čelno skupino oz. sekcijo vodi poveljnik voda, drugo skupino oz. sekcijo vodi vodni podčastnik. Če je stik s sovražnikom verjeten, se poveljnik voda oz. vozilo, v katerem je poveljnik voda, prestavi na drugo mesto. V primeru premika v koloni je lahko to mesto drugo v koloni.

Pri premiku ali bojevanju voda z izkrcanim moštvom poznamo dva načina poveljevanja in kontrole nad vodom, in sicer :

- Pri prvem načinu posadka in izkrcni del ostaneta pod poveljevanjem in kontrolo poveljnika oddelka. Tako lahko le-ta usmerja samo ognjeno delovanje in premike obeh delov enote. Zaradi neposrednega poveljevanja in kontrole poveljnika oddelka morata biti oba dela bližje skupaj, vendar v skladu s taktično situacijo. V praksi se uporablja, ko je nujno uporabiti

izkrcni del npr. pri stiku s sovražnikom, prečkanju odprtih – nevarnih območij, slabši vidljivosti.

- Pri drugem načinu se moštvo LKOV–ov loči v dve skupini, in sicer na izkrcni element voda, ki ga tvori izkrcno moštvo voda, ter štiri vozila (posadka + VPC), ki tvorijo element LKOV. Vod je tako organiziran v dva elementa bojnega razporeda. V praksi izkrcnemu delu voda poveljuje poveljnik voda, elementu LKOV pa vodni podčastnik. S tem lahko učinkovito uporabimo en element za ognjeno podporo (npr. element LKOV) na eni lokaciji, drugega (izkrcni del) pa na drugi lokaciji za sam napad. V obeh načinih uporabe MOTV je celotno poveljevanje in kontrola nad MOTV v pristojnosti poveljnik voda. (po Perčiču, 2006, str. 9,10)

Pri prvi tehniki naj bi prihajalo do manjših razlik v poveljevanju izkrcnemu delu in vozilom med LKOV 6X6 in SKOV 8X8, saj je pri SKOV 8X8 namerilec hkrati tudi poveljnik vozila. Tako je usklajevanje med poveljnikom vozila in poveljnikom izkrcnega dela (poveljnikom oddelka) nujno. Saj vse informacije o sovražniku, lastnih enotah, zemljišu, zaklonih ipd. pred izkrcanjem dobi poveljnik oddelka od poveljnika vozila oziroma mu le ta omogoči seznanitev s situacijo na bojišču.

Pri delovanju voda z izkrcanim moštvom tako poveljnik voda prevzame poveljevanje nad izkrcanim moštvom, medtem ko vodni podčastnik prevzame poveljevanje nad elementom LKOV. Isto se dogaja z elementom SKOV, nad katerim prav tako prevzame poveljevanje vodni podčastnik. Vseskozi pa, ne glede na uporabljeno tehniko, poveljnik voda ohranja kontrolo nad celotnim vodom.

3. PREMIKANJE IN RAZVIJANJE »PEHOTNIH« ENOT

3.1 PREMIKANJE

Kaj sploh je premikanje vojaških »pehotnih« enot? Premikanje enot je premikanje le-teh iz točke A v točko B z vsemi razpoložljivimi sredstvi zaradi doseganja koncentriranja bojne moči na točno določeni točki v točno določenem času. (po FM 3-90, 2001, str. 14-1)

Sam premik kot element boja, je poleg ognja taktična aktivnost, s katero dosegajo pehotne enote na bojišču ciljno prednost pred nasprotnikom.

Ena od definicij premika iz tuje literature pravi:

Premik se nanaša na premikanje oz. premeščanje enot po bojišču. Ključ uspešnega premikanja oz. premeščanja vključuje izbiro najboljše formacije in tehnike premikanja v vsaki situaciji upoštevajoč faktorje kot so naloga, nasprotnik, zemljišče, lastne enote, čas, ipd. (po FM 7-8, 1992, poglavje 1, str. 3)

Definicija iz domače literature pravi:

»Premik je organizirano, pravočasno in varno premikanje sil na ustrezne položaje oziroma rajone bojnega delovanja, da bi postavili bojna sredstva in enote v najugodnejši položaj za bojno delovanje z ognjem in izvedli dodeljeno nalogo.

Premik obsega:

- premik vojaških enot in drugih sil na izhodiščne ter druge položaje,
- uvedbo sil v boj in bitko,
- izkoriščanje doseženih učinkov ognja in uspeha bojevanja,
- vrivanje novih sil v sovražnikove vrste oziroma bojno sodelovanje z drugimi,
- umik sil izpod sovražnikovega ognja in udara,
- zasedbo položajev v obrambi itn.« (Unger in ostali, 2004, str. 13)

Premikanje oz. premik delimo na dve vrsti, in sicer na administrativni premik in taktični premik.

Administrativni premik je premik, pri katerem se enote premikajo z namenom prihraniti čas in energijo takrat, ko ne pričakujemo ognjenega delovanja nasprotnikovih enot po naših enotah. Izvaja se ga v varnih območjih, kot so svoje lastno zaledje, v okviru območja pod nadzorom lastnih ali zavezniških enot z vsemi možnimi vrstami transporta po kopnem, zraku ali vodi.

Pri taktičnem premiku pa gre za premikanje enot v bojni razporeditvi na bojišču; z namenom vzpostaviti stik z nasprotnikom oz. se premakniti na področje bojnega delovanja, kjer bo enota vzpostavila stik z nasprotnikom. Izvaja se ga na območju, kjer se pričakuje ognjeno delovanje nasprotnika s ciljem uničiti našo enoto.

Podrobneje pa lahko premikanje enot delimo tudi glede na način premikanja, glede na oblike premikanja in glede na tehnike premikanja.

Delitev glede na način premikanja:

- premikanje s pohodom oz. peš,
- premikanje z transportnimi sredstvi npr. vozili,
- in kombinirano premikanje.

Delitev glede na oblike premikanja:

- premikanje v pohodni razporeditvi,
- premikanje v bojni razporeditvi.

Delitev glede na tehnike premikanja:

- premike,
- premike z varovanjem,
- ter premike z varovanjem v preskokih.

Delitev glede na čas trajanja premikanja:

- normalni premik traja do 10 ur dnevno,
- vsiljeni premik traja več kot 10 ur dnevno.

Delitev glede na nasprotnika:

- premik proti nasprotniku,
- in premik od nasprotnika.

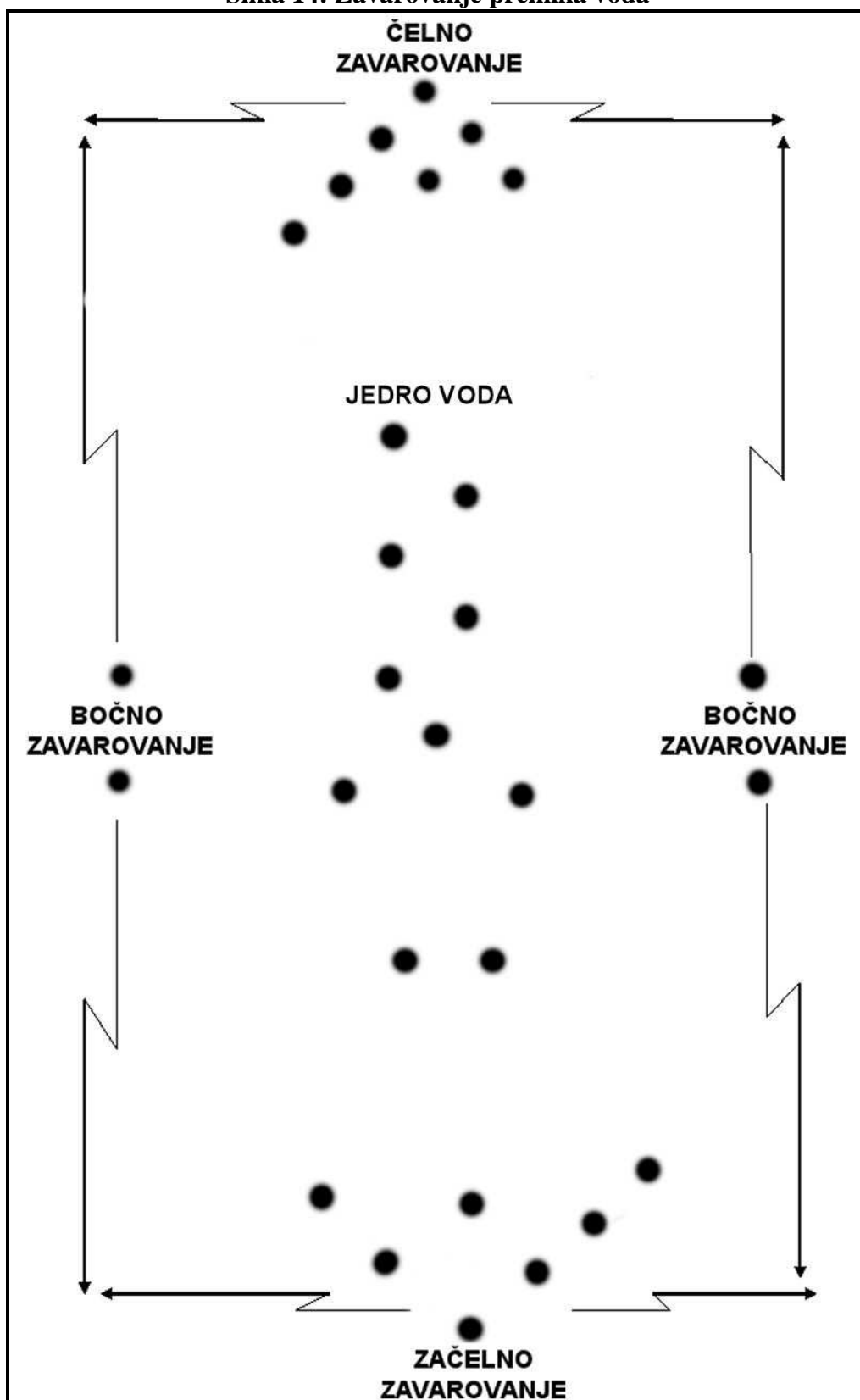
Pri taktičnem premiku gre za bojno taktično aktivnost samega MOTV, s katero vod ob upoštevanju dejavnikov NSZVEČC (Naloga, Sovražnik, Zemljišče, Vreme, Enote na voljo, čas na voljo, Civilisti) / METT-TC (Mission, Enemy, Terrain and weather, Troops, Time available and Civil considerations) izvede premik oz. manever iz ene točke v drugo. MOTV se zaradi upoštevanja dejavnikov NSZVEČC/METT-TC praviloma mora premikati po poraščenem zemljišču, ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti, saj si s tem zagotavlja hkrati kritje in masko. Podnevi se tako premika samo po poraščenem zemljišču, ki mu nudi masko, poleg tega pa se premika podnevi tudi takrat, ko pač to zahteva bojna situacija, sama naloga oz. ko se premika v bojni razporeditvi.

Zaradi majhnosti oz. ker je vod nižja taktična enota, se premika v eni smeri. Zaradi upoštevanja dejavnikov NSZVEČC/METT-TC in pa morebitnih vplivov nasprotnikovega letalstva, artilerije, nasprotnikovega JRKB delovanja, ter nasprotnikovih zasednih delovanj se vod premika v oddelčnih kolonah oz. formaciji, ki je v danem trenutku situaciji na bojišču primernejša. S tem si vod zagotavlja povečanje zmožnosti za preživetje moštva na bojišču in hkrati vodu sama formacija zagotovi hitrejši razvoj in manever lastnega moštva ob stiku z nasprotnikom.

Pogosto se vod premika oz. izvaja premike in manever v zelo neugodnih oz. nevarnih razmerah. To je na začasno zasedenih ozemljih, v nasprotnikovemu predpolju ipd. Zato je nujno, da vod zagotavlja tajnost priprav, zavarovanje in neprestano pripravljenost za boj pri stiku z nasprotnikom ob vsakem taktičnem premiku.

Nevarnim območjem, kjer je lahko vod odkrit med premikom oz. lahko pride do stika z nasprotnikom, se je potrebno izogibati in jih po možnosti zaobiti. Ta območja so predvsem grebeni, naselja, zelo prehodne komunikacije, ozke doline oz. soteske. Kadar pa to ni mogoče, oz. vod išče stik z nasprotnikom, pa poskuša prečkati oz. preiti nevarna območja, kot so jase, čistine, križišča, mostovi, klanci vrhovi ipd., kjer je možnost lažjega odkritja s strani nasprotnika in kjer je vod bolj ranljiv, si vod zagotavlja zavarovanje premika znotraj voda. V primeru; ko pride do stika z nasprotnikom pri premiku, pač vod ravna po vodnem SOP-iju reakcija na stik oz. kot, če bi padel v zasedo. Ko se MOTV premika samostojno, si zagotavlja zavarovanje premika sam, in sicer s pravilno bojno razporeditvijo voda. Tako se vod (slika 14) razdeli na čelno zavarovanje, dve bočni zavarovanji (levo in desno), začetno zavarovanje ter samo jedro voda.

Slika 14: Zavarovanje premika voda

Premik s pohodom oz. peš je temeljni način premikanja pehotnih enot. Tudi motoriziranih (pehotnih) enot, čeprav se te enote večinoma premikajo z motornimi vozili oz. LKOV in SKOV. Motorizirane enote morajo biti pripravljene na delovanje ob izkrcanem moštvu ali ob izgubi LKOV oz. SKOV tudi na večjih razdaljah, ki jih lahko premagajo samo peš. Samo premikanje peš je res najpočasnejše, utrujajoče in izčrpljujoče za samo moštvo, ampak po drugi strani nudi oz. zagotavlja premičnost enote v vseh pogojih delovanja, kot je različno vreme in zemljišče.

Pri pohodu na manevrskem zemljišču je tempo oz. hitrost premika 4 kilometre na uro, to je po zemljišču, ki ima vzpone do 5 stopinj in padce do 10 stopinj. Medtem ko se pri vzponih od 5 do 10 stopinj hitrost premika zmanjšuje za 1 kilometer na uro. Pri vzponih večjih od 10 stopinj relativne višine se za vsakih od 300 do 400 metrov vzpona in za vsakih 450 do 600 metrov relativne razlike višine v spuščanju doda po eno uro za premik. Ob premiku ponoči in ob težjih vremenskih razmerah, kot je npr. sneg, se hitrost premika zmanjšuje, kar je odvisno od vidljivosti, stanja oz. vrsti zemljišča, po katerem se enota premika in višine snega. Prav tako prihaja do zmanjšanja hitrosti premika tudi zaradi utrujenosti enot. Prav zato mora poveljujoči paziti, da mu enota ne »pregori« oz. se izčrpa in se s tem ogrozi izpolnitev naloge. Zato poveljujoči premika, v tem primeru poveljnik voda, načrtuje med premikom predah, odmore in počitke moštva. S tem zagotovi pri premiku vzdrževanje bojne pripravljenosti enote.

Predah se organizira nekje na 50 minut pohoda in traja do 10 minut. Moštvu se omogoči, da si oddahne, okrepeča z napitki ter popravi opremo za nadaljevanje premika. Pri tem enota ostaja v razporeditvi za premik v smeri premika. Opreme se ne odlaga. Če je to taktični, premik enota izvaja samozavarovanje.

V kolikor premik traja cel dan, se moštvu omogoči odmore, ki se izvajajo v drugi polovici celodnevne premika in trajajo od 2 do 4 ure. V teh odmorih se moštvo oddahne, obeduje in popolnjuje s hrano ter vodo. Odmore se odreja pri premiku, ki traja več kot 6 ur. Prav tako kot med predahom enota ostaja v razporeditvi za premik v smeri premika in izvaja samozavarovanje.

Pri počitku, ki se izvaja ob večdnevnih premikih, se enoti odreja od 12 do 24 urni počitek. Izvaja se ga v drugi polovici premika z namenom, da se enota spočije, prehranjuje in popolni.

Premik z motornimi vozili je tako kot premik s pohodom (peš) pri pehotnih enotah osnovni način premikanja motoriziranih (pehotnih) enot. V sodobnem času so te enote opremljene z LKOV in SKOV. S temi vozili je tem enotam omogočeno lažje in hitrejše premikanje in razvijanje svojih enot, prav tako pa je premik tudi manj utrujajoč za moštvo. Kljub velikim manevrskim oz. terenskim sposobnostim premagovanja različnih zemljiščnih in vremenskih pogojev teh vozil pa obstajajo ovire, ki so težko premagljive oz. nepremagljive. Zato ta vozila nudijo le do neke mere fizično premostitev moštva v območje delovanja ob ohranjanju visoke bojne pripravljenosti.

Hitrost premikov se giblje podnevi in po dobrih poteh do 60 kilometrov na uro, po slabih poteh pa do 40 kilometrov na uro. Ponoči se hitrost zmanjša in znaša po dobrih poteh in ob uporabi luči do 40 kilometrov na uro, po slabših poteh pa do 30 kilometrov na uro. Medtem ko z uporabo zatemnjenih oz. bojnih luči pa ta hitrost še pade in znaša po dobrih in označenih poteh do 20 kilometrov na uro, po slabših poteh pa le do nekje 15 kilometrov na uro. Kar se tiče razdalj med vozili v premiku znašajo te nekje od 30 do 50 metrov podnevi, ponoči pa nekje do 25 metrov, kolikor znaša vidnost nočnih oznak na vozilih. Nikakor pa naj bi te razdalje ne bi bile manjše od dolžine vozila.

Enako kot pri premiku peš se tudi pri premiku z vozili izvajajo predahi, odmori in počitki z

namenom počivanja, prehranjevanja in vzdrževanja bojne pripravljenosti moštva ter vzdrževanja vozil. Predahi se izvajajo po eni uri premika in prvi traja 10 minut, vsak naslednji po eni uri premikanja traja 15 minut. Odmori in počitki pa so podobni kot pri pohodu (peš). Enote prav tako pri tem premiku izvajajo samozavarovanje.

Pri kombiniranem premikanju gre za premikanje enote s kombinacijo premika z motornimi vozili in pohodom (peš). Kot primer lahko navedemo premik z izkrcanim moštvom, ki izvaja zavarovanje premika in izvidovanje poti premika vozil čez nevarno območje.

MOTV oz. enote se lahko premikajo tudi s prevažanjem, in sicer s transportnimi sredstvi kot so železnica, letalstvo in plovila.

Poveljujoči enote, ki se premika, določi hitrost samega premika s tem, da upošteva dejavnike NSZVEČC/METT-TC in pa hitrost najpočasnejšega. Če se pojavlja potreba po višji hitrosti premika kot jo lahko doseže najpočasnejši v premiku, se le-temu dodeli hitrejša prevozna sredstva ali pa se ga izloči iz premika, kadar gre za premik z motornimi vozili. Sama hitrost premikanja pa je odvisna tudi od same psihofizične pripravljenosti moštva, zmožnosti in stanja tehnike (motornih vozil), ki se uporablja za premik ipd.

V premiku je prehitevanje prepovedano, izjemoma je dovoljeno za vozila in enote, ki imajo prednost oz. posebno nalogo. Pri okvarah vozil se le-ta odstranijo s smeri premika in poskušajo popraviti. Če je možno, se pa oprema in moštvo premesti v druga vozila.

Pri samem premiku je poleg hitrosti, bojne razporeditve in vrste premikanja potrebno določiti tudi začetno točko, regulativne točke, točko razčlenjevanja in območje cilja premika. Poleg tega pa se določi tudi same postopke ob napadu na enoto, npr. ob zračnem napadu, JRKB napadu in podobno, če jih že sama enota nima prej določene v SOP-jih za posamezno vrsto stika z nasprotnikom.

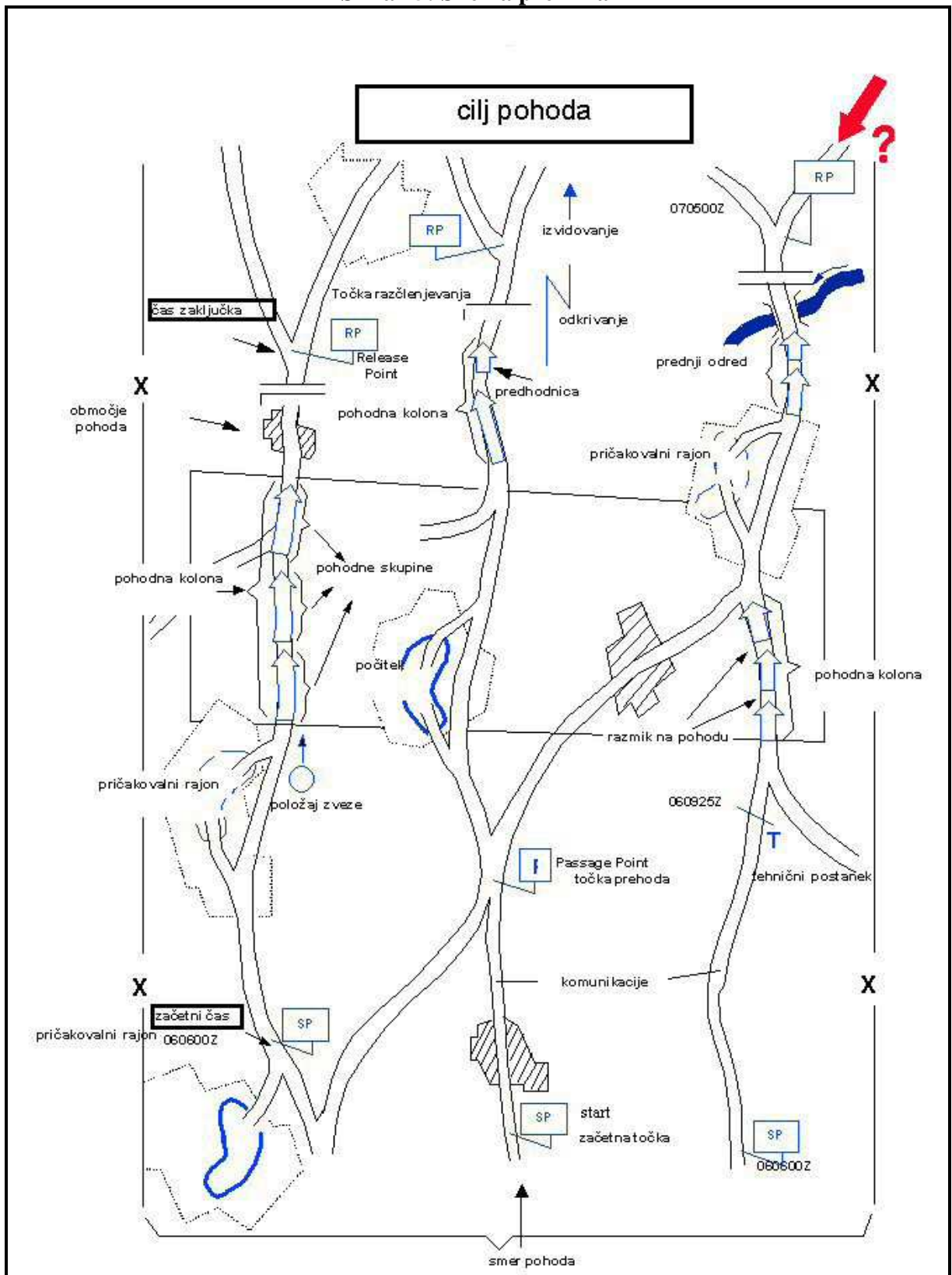
Začetna točka je točka, s katere je načrtovan začetek premika enote oz., kjer enota začne premik in je na smeri premika.

Regulativne točke so markantne točke, ki jih mora enota preiti oz. ob možnem stiku z nasprotnikom na tej točki obiti le-to (ob njej) ob točno določenem času. Določajo se vnaprej pred premikom in so nekje določene na vsake 2 do 3 ure premika. Namenjene so kontroli (hitrosti in smeri) premika enote, ki jo opravlja tako poveljujoči enote kot nadrejeno poveljstvo.

Točka razčlenjevanja je točka, na kateri se enota, če gre za vod, razvije iz npr. vodne kolone v bojno razporeditev in s tem omogoči zasedbo območja cilja premika. (po Humarju, 1996, str. od 89 do 101)

Formiranje razporeditve enote v premiku se izvaja postopoma, in sicer s prehodom vsakega posameznega elementa enote čez začetno točko premika. Sam začetek premika se začne, ko čelo enote v premiku preide začetno točko. Konec premika pa je takrat, ko zečelje enote preide točko razčlenjevanja. (po Unger in drugi, 2004, 146)

Slika 15: Shema premika

Vir: Unger in ostali, 2004, str.148

V tem podpoglavju so omenjene na splošno neke vrednosti za hitrosti, časovnice ipd., vendar moramo vedeti, da mora MOTV oz. enota svoj taktični premik prilagajati dejavnikom NSZVEČC/METT-TC.

3.2 RAZVIJANJE OZIROMA RAZČLENJEVANJE

Pri razvijanju oz. razčlenjevanju gre za specifično obliko premikanja, ki je tudi taktična bojna aktivnost. Enota se poslužuje te oblike z namenom, da preide iz formacije za premik v formacijo za izvajanje ognjene naloge oz. naloge, ki jo čaka. Do razvijanja oz. razčlenjevanja enote prihaja tudi zaradi dejavnikov NSZVEČC/METT-TC, saj se le s tem lahko zmanjša neposredna nevarnost pred sovražnikovim delovanjem na enoto samo. Sama enota bo lažje preživela stik s sovražnikom, če bo razvita oz. razčlenjena, saj vsi deli enote ne bodo takoj v stiku s sovražnikom, kar omogoča poveljniku enote možnost izvedbe manevra. Ko je enoti omogočen manever, lahko poveljnik z izvedbo le-tega, dele enote, ki niso v stiku, uporabi za izvedbo, na primer obhodnega manevra, oz. omogoči z ognjem krit umik dela enote, ki je v stiku s sovražnikom. Ko je enota enkrat razčlenjena oz. razvita, lažje pokriva prostor in ji kot že prej omenjeno razčlenitev omogoča večjo varnost. Vod se kot taki lahko na primer razvije oz. razčleni iz vodne kolone v oddelčne, nato iz oddelčnih v skupinske in nato iz skupinskih v samo formacijo strelcev. Vod oz. enota se ponavadi razvije na predvideni točki razčlenjevanja oz. sami črti razvoja, vendar se vod lahko razvije že prej, in sicer ob npr. nepredvidenem stiku s sovražnim izvidniškim elementom.

4. TAKTIČNO PREMIKANJE MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8

V prejšnjem poglavju sem omenil, da poznamo v osnovi dve vrsti premikanja, in sicer administrativno premikanje in pa taktično premikanje. V tem poglavju bom skušal prikazati, kaj je taktično premikanje in pa morebitne razlike pri tem med MOTV opremljenimi z LKOV 6X6 in SKOV 8X8.

V praksi je administrativnega premikanja zelo malo oz. ga skoraj sploh ni. Vsi premiki v času izvajanja nalog MOTV, tako v vojni, v operacijah v podporo miru oz. v operacijah kriznega odzivanja, se izvajajo taktično upoštevajoč dejavnike NSZVEČC/METT-TC. Ni namreč naloge, kjer ne bi obstajala vsaj minimalna grožnja varnosti same enote v premiku, v tem primeru enote MOTV, ki lahko deluje samostojno ali pa kot že omenjeno v okviru četne oz. bataljonske bojne skupine. V primeru, ko je MOTV v sestavi četne oz. bataljonske bojne skupine, se ga lahko uporabi za zavarovanje taktičnega premika same bojne skupine. Tako se ga lahko razporedi v patroljo za zavarovanje premika na čelo, levi ali desni bok ali pa na samo začelje bojne skupine. Podobno lahko MOTV svoje moštvo razporedi za zavarovanje svojega lastnega premika.

V sklopu naloge, ki jo ima MOTV kot samostojna enota izvaja, le-ta taktični premik v področje naloge, ki pa je lahko kot rečeno področje bojnega delovanja ali področje delovanja operacij v podporo miru. To samo področje zahteva od MOTV izvajanje taktičnega premika zaradi morebitnega oz. pričakovanega stika s sovražnikom v bojnih delovanjih ali pa preventivno za zavarovanje enote v samih delovanjih operacij v podporo miru v različnih taktičnih formacijah premikanja in pa z različnimi tehnikami premikanja.

S taktičnimi formacijami premikanja si poveljnik enote olajša poveljevanje in kontrolo nad enoto oz. so mu le-te v pomoč pri poveljevanju in kontroli. Poveljnikovo mesto v sami formaciji je v praksi na položaju, kjer lahko najbolje izvaja poveljevanje in kontrolo nad samo enoto. Poleg tega pa je sam položaj poveljnika znotraj formacije tudi v odvisnosti od same izbire formacije premika. Vedeti pa je potrebno, da sama tehnika premikanja vpliva na to, kako se enota premika v posamezni bojni formaciji. (po FM 7-7, 1985, str. 4-2)

Kaj sploh so in kaj omogočajo bojne formacije oz. tehnike premikanja? Bojne formacije so razporeditve vojakov in enot v odnosu ena do druge. MOTO oz. MOTV uporabljajo bojne formacije zaradi kontrole, zaščite in prilagodljivosti. **Kontrola** omogoča, da ima vsak oddelek oz. vojak znotraj enote standarden, položaj poleg tega omogoča vizualni stik med vojaki in poveljniki, ki kontrolirajo enoto s pomočjo uporabe ročnih-vizualnih signalov. Bojne formacije zagotavljajo tudi **zaščito-varovanje** v krogu 360° in hkrati omogočajo, odvisno od formacije, bolj ali manj učinkovito ognjeno moč na čelu in bokih v pričakovanju stika s sovražnikom.

Prilagodljivost omogoča oddelkom in vodu pravočasno spremeniti oz. prilagoditi formacijo nastali situaciji na terenu. V okviru prilagodljivosti je vojakom omogočeno hitrejše izvajanje bojnih postopkov. Zagotovljeno je tudi, da so njihovi poveljniki in sovojaki na pravih mestih s pravimi nalogami.

Tehnike premikanja opisujejo položaje oddelkov in ognjenih skupin v odnosu enih do drugih v premikanju. Pri premikanju uporabljata oddelek in vod tri vrste tehnik premikanja. In sicer **premik, premik z varovanjem in premik z varovanjem v preskokih**. Zaradi uporabe teh tehnik premikanja je omogočeno oddelkom in vodom, da pridejo v stik s sovražnikom s čim manjšim možnim delom enote. To jim nato omogoča izvedbo manevra za napad oziroma umik – prekinitvev stika s sovražnikom. (po FM 7-8, 1992, poglavje 1, str. 3)

Pri samem taktičnem premikanju je priporočljiva, če ne nujna, uporaba oz. izkoriščanje zemljišča in zemljiščnih danosti. Samo zemljišče in njegove naravne danosti nudijo enoti maskiranje in zaščito oz. zaklone pred opazovanjem in ognjenim delovanjem sovražnika. Samo izkoriščanje terena za zaščito vozil je težavno, zato je priporočljivo, da se omogoči posadki v čimvečji meri usposabljanje iz premika vozil po terenu in pridobivanju izkušenj glede izkoriščanja samih zemljiščnih danosti. Uporaba zemljišča in njegovih danosti za zaščito za taktično premikanje je nujna, ko je stik s sovražnikom možen, pričakovan in ko smo že v stiku s sovražnikom. Držati se je potrebno naslednjih pravil:

- uporablja se kritje in masko, ki nam je na voljo,
- izogibamo se obzorju-horizontu (npr. premiku po grebenih ipd.),
- nikoli se ne premaknemo iz zaklonjenega ognjenega položaja naravnost naprej,
- odprta območja prečkamo hitro.

Prav tako se je potrebno pri uporabi zemljišča pri premikanju izogibati možnim conam ubijanja, to je conam, kjer se postavlja zasede. Enota naj se izogiba večjim odprtim območjem, še posebej z dominantnim visokim zemljiščem in pa zemljišču, ki omogoča masko in zaščito sovražniku. Poleg tega pa tudi očitnim avenijam dostopa na ozemlje sovražnika.

Uporabljati je potrebno aktivne protiukrepe, kot so dimne zavese, direktni in indirektni ogenj po znanih in predvidenih položajih sovražnika in ga s tem prikovati – nevtralizirati ter nikoli dopustiti, da bi sovražnik neovirano ognjeno deloval po našem moštvu.

Pri uporabi LKOV oz. SKOV je potrebno maksimalno izkoristiti njihove zmožnosti hitrega premikanja po terenu (kot je velika hitrost, hitro spreminjanje smeri vožnje ipd) za zmanjšanje možnosti ognjenega delovanja sovražnika. Pri prečkanju odprtih območij se ta območja pregleda z izkrcanim moštvom.

Kot že prej omenjeno mora enota med premikom stremeti k temu, da pride z najmanjšim delom enote v stik s sovražnikom. S tem se enota izogne, da bi bila kot celota pod sovražnikovim ognjenim delovanjem in lahko izvede manever. To pa stori tako, da ima na čelu ali bokih manjše elemente, ki vodijo, ostalo jedro enote pa sledi in je v pripravljenosti za izvedbo manevra ob morebitnem stiku s sovražnikom. (po FM 7-7, 1985, str. 4-1, 4-2)

Oblike premikanja MOTO kot sestavnega dela MOTV se lahko izvajajo na dva načina, in sicer tako, da je MOTO vkrcan ali pa da je MOTO izkrcan.

Kadar gre za premikanje MOTO z vkrcanim moštvom le-ta deluje kot celota in nima zmožnosti za izvajanje samovarovanja. Zato se vkrcan premika v sestavi voda kot njegov čelni del oz. kot element v zavarovanju premika.

Pri premikanju MOTO z izkrcanim moštvom, ki ga vodi poveljnik, se lahko le-ta premika samostojno oz. kot sestavni del izkrcane vode. Sam oddelek tvori dve ognjeni skupini, ki v premiku vsaka tvori obliko klina, kar pomeni, da s tem lahko oddelek izvaja samozavarovanje. Poleg tega pa je sam premik oddelka podprt z elementom LKOV oz. SKOV ali pa z ostalimi izkrcanimi elementi voda. Znotraj same oblike premikanja oz. bojne formacije je razporeditev odvisna od različnih dejavnikov kot so: naloga, situacija sovražnika, zemljišče, vreme, svetlobnimi pogoji, oborožitev oddelka ter sama naloga in položaj oddelka znotraj izkrcnega dela voda. Razdalja med posamezniki naj bi načeloma bila do 10 metrov vendar, se ta razdalja lahko tudi zmanjša na manj predvsem v pogojih slabše vidljivosti. Prav tako se lahko sama formacija klina spreminja, v drugo formacijo, ker pač to zahteva prilagajanje zemljišču, vendar se le-ta vrne v formacijo klina takoj, ko to zemljišče spet omogoča.

Pri premiku vodi prvo ognjeno skupino poveljnik ognjene skupine, saj je po navadi hitrost premika pomembna. Tako lahko, hitro brez oklevanja, na podlagi izkušenj določi pravo ruto, narekuje tempo premika in skrajša reakcijski čas s tem, ko mu ostali sledijo. Ko pa hitrost ni pomembna, je položaj poveljnika oddelka in poveljnika ognjene skupine znotraj same formacije odvisen od njihove ocene situacije oz. ocene, kako lahko najbolje poveljuje in kontrolira sam premik, ohranja vizualni kontakt s poveljnikom voda ter hkrati vodi (orientacija), če njegov oddelek vodi premik. V praksi je poveljnik oddelka zmeraj v drugi skupini in z vizualnimi signali usmerja poveljnika vodeče ognje skupine, to je poveljnika ognjene skupine. Pri samem premiku se vsi vojaki ravnaajo po čelnem – vodečem vojaku glede smeri premika in pa glede stika s sovražnikom. Teh nekaj sekund, ko pride do stika, je namreč odločilnih za enoto, zato mora poveljnik ognjene skupine reagirati hitro in odločno. (po FM 7-7, 1985, str. 4-2, 4-3)

Prav tako kot MOTO se tudi MOTV premika z vkrcanim ali izkrcanim moštvom in je njegova formacija primarno odvisna od naloge, situacije sovražnika in samega zemljišča. Enako kot pri oddelku se sama formacija prilagaja zemljišču in tako prihaja do tega, da se sama razdalja med vozili prilagaja zemljišču. Tako ima vsako vozilo v formaciji določen svoj sektor varovanja in opazovanja. S tem je zagotovljeno 360° stopinjsko varovanje med samim premikom. V sklopu svojega sektorja opazovanja poveljnik oddelka budno opazuje in informira o celotnem dogajanju v sektorju svojega poveljnika ognjene skupine. Le-ta pa naprej seznanja oddelek s situacijo v njihovem sektorju med samim premikom. Pri premiku z izkrcanim moštvom prevzame poveljevanje nad izkrcnim delom poveljnik voda nad elementom LKOV oz. SKOV pa vodni podčastnik. Poveljnik voda izvaja poveljevanje in kontrolo nad samim vodom z uporabo vizualnih signalov; in sicer z uporabo rok ali pa z uporabo samih zastavic, medtem ko naj bi radijsko zvezo uporabljal le kot rezervno oz. sekundarno sredstvo komunikacije. (po FM 7-7, 1985, str. 4-3)

4.1 FORMACIJE PREMIKANJA MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8 Z VKRCANIM MOŠTVOM

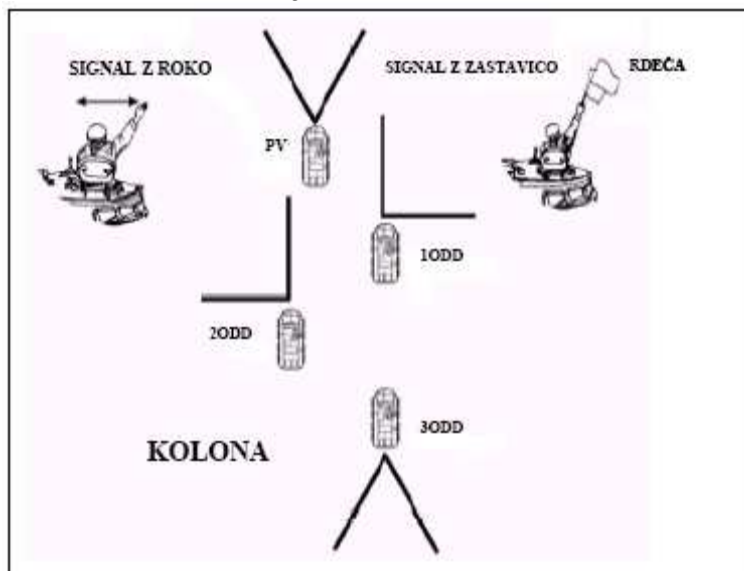
Po dostopni literaturi poznamo pet osnovnih formacij premikanja MOTV z vkrcanim moštvom. Te formacije so: kolona, linija, ešalon desno ali levo, v-e in pa klin. Poleg teh petih se uporabljata še srt in pa spirala, ki ju bom v nadaljevanju tudi predstavil. Vse te formacije se uporabljajo glede na dejavnike NSZVEČC/METT-TC in vodu omogočajo primerno in učinkovito reakcijo na vse situacije v vseh pogojih.

4.1.1 Kolona

Sama formacija kolone se uporablja pogosto in je namenjena uporabi takrat, ko je hitrost pomembna, ko se vod premika po cesti, ali ko se vod premika skozi kanalizirane prehode kot, so soteske, zaradi zmanjšane vidljivosti, ko se vod premika skozi gozdove, in pa ko stik s sovražnikom ni verjeten. S same formacije kolone se vod lahko hitro preformira v drugo formacijo, kar pomeni, da je formacija zelo prožna. Kolona kot taka ima svoje prednosti in slabosti. Tako so prednosti kolone, da omogoča enostavno kontrolo nad enoto, odlično kontrolo in ognjeno moč na bokih ter dokaj dobro 360° zaščito. Slabosti pa so, da omogoča dokaj omejen ogenj na čelu in začelju. Načeloma se uporablja za premik s pohodom. Kot je razvidno iz spodnje slike (slika 16), ima vsak MOTO svoj sektor varovanja in opazovanja.

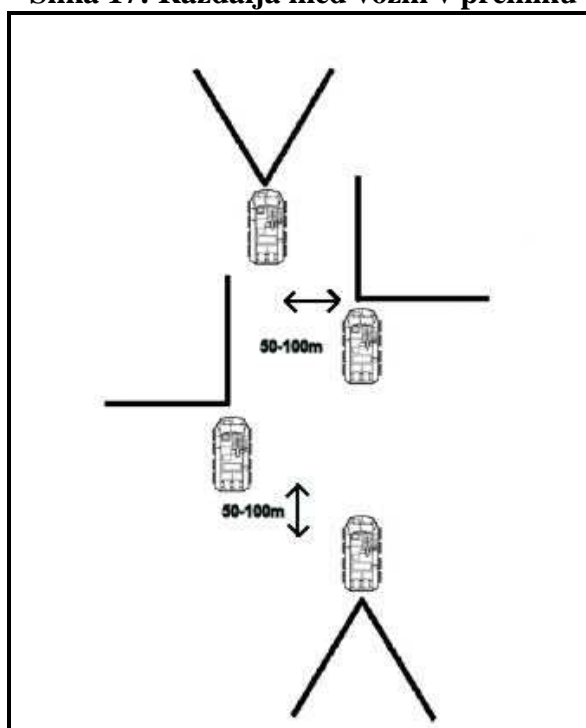
Seveda pa sama postavitev elementov kdo, vodi oz. na katerem mestu se nahajajo pomembnejši elementi voda, kot sta poveljnik voda in VPČ je v praksi določena z enotovnimi SOP-iji oz. odvisna od dejavnikov NSZVEČC/METT-TC.

Slika 16: Formacija kolona z vkrcanim moštvom

Vir: Perčič (2006, str. 25)

Slika 17: Razdalja med vozili v premiku

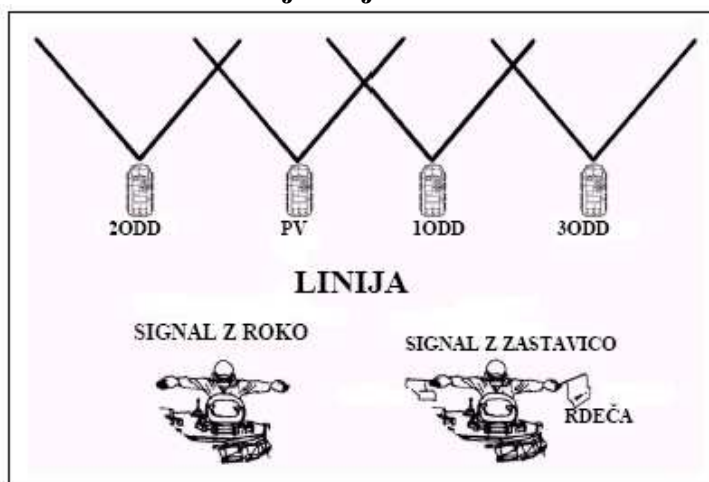
Sama razdalja med vozili znotraj formacije kolone naj bi bila nekje v okvirih, kot jih prikazuje zgornja slika (slika 17). Seveda pa se ta razdalja lahko spreminja zaradi samega zemljišča, sovražnika, naloge ipd.

4.1.2 Linija

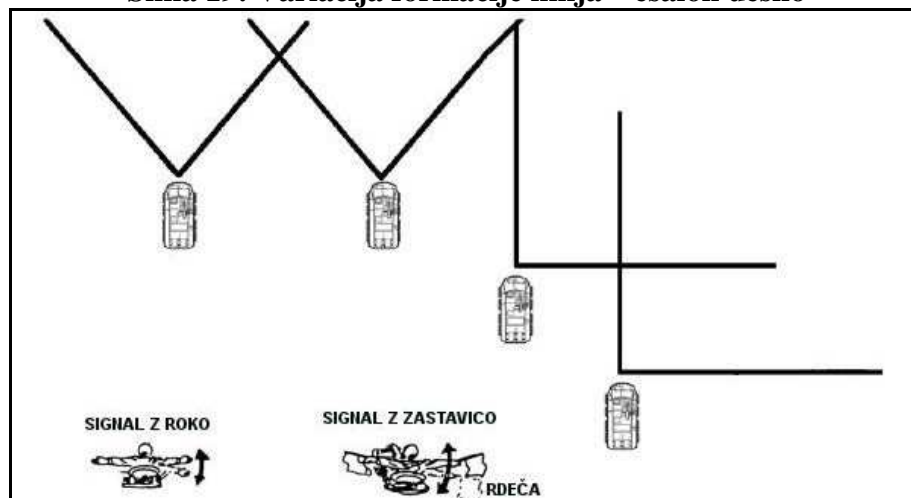
Sama formacija linij se uporablja pri prečkanju odprtih območij (ki sama po sebi predstavljajo nevarnost pred opazovanjem in ognjenim delovanjem sovražnika po naših silah), pri izhodu same enote iz gozdne linije, ko enota izvede zadimljenje bojišča, lahko le-ta nato v liniji izstopi iz dimne zavese, ob podpori samemu izkrcnemu delu enote in pa ko je enota izpostavljena artilerijskemu ognju in se mora hitro premakniti. Linijo se lahko uporabi tudi v napadu na slabše branjene objekte, da bi s tem dosegli presenečenje oz. šok vala pri sovražniku. Linija omogoča hitre premike enote z veliko ognjeno močjo na čelu in začelju, medtem ko so boki slabše varovani in ognjeno podprti. Problem slabše varovanih bokov lahko poveljnik odpravi tako (slika 19), da dve vozili pusti v liniji, drugi dve pa razporedi v ešalon levo ali desno, odvisno, kateri bok je bolj izpostavljen sovražniku. Sama kontrola nad enoto je otežena, poleg tega formacija linije ne omogoča take varnosti kot druge zaradi samega pomanjkanja globine. Zaradi svoje neprožnosti otežuje prehajanje v drugo formacijo. Sama razdalja med vozili je spet pogojena z zemljiščem, ipd.

Slika 18: Formacija linija z vkrcanim moštvom

Vir: Perčič (2006, str. 26)

Slika 19: Variacija formacije linija – ešalon desno

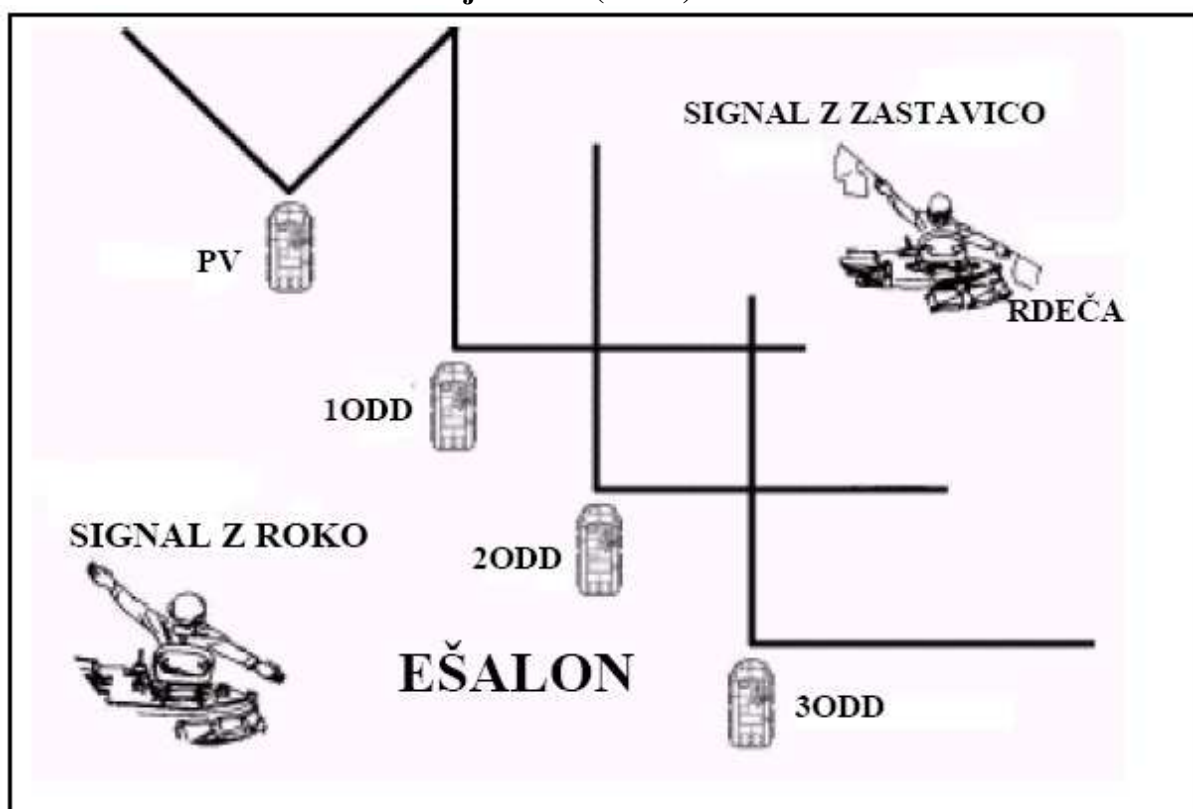
Iz zgornje slike (slika 19) lahko vidimo, kako zgleda variacija formacije linije tako, da ima

enota zaščiten desni bok. Enako se enota lahko formira, če ji nevarnost grozi z levega boka. Poveljnik enostavno s signalom nakaže spremembo.

4.1.3 Ešalon

Sama formacija ešalona v desno ali levo omogoča varovanje izpostavljenega desnega ali levega boka enote. V praksi se ta formacija v MOTV uporablja predvsem za zaščito izpostavljenega boka višje enote kot npr. MOTČ. Vendar je lahko uporabljena tudi v samem MOTV za zaščito lastnega izpostavljenega boka, ko stik s sovražnikom ni pričakovan. Z ešalomom je omogočena odlična ognjena moč na čelu in na izpostavljenem boku. Olajšano je razvijanje izkrcnega dela na bok samega ešalona. Pomanjkljivost ešalona pa je otežena kontrola nad samo enoto.

Slika 20: Formacija ešalon (desno) z vkrcanim moštvom

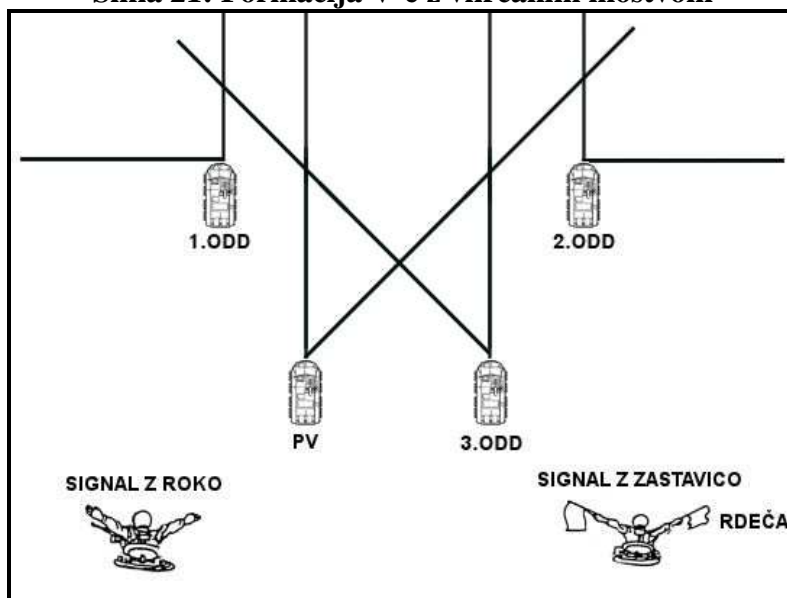
Vir: Perčič (2006, str. 26)

Tudi iz zgornje slike (slika 20) se lahko lepo vidi, da je ognjena moč enote skoncentrirana na čelo in pa izpostavljeni bok (desni ali levi).

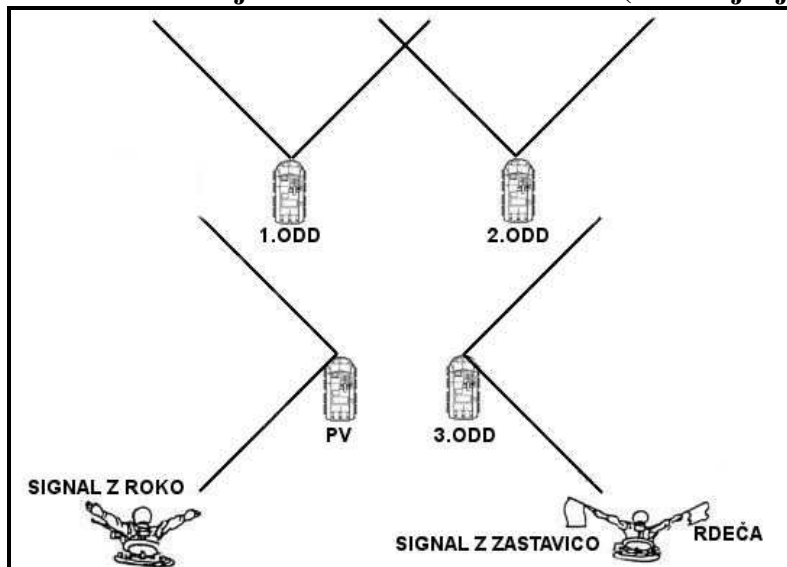
4.1.4 V-e

V praksi se formacija V-e uporablja v primerih, ko nam sama situacija glede položajev sovražnika ni znana, vendar pa lahko pričakujemo stik s sovražnikom. Tako V-e omogoča razporeditev velike ognjene moči na čelu in bokih. Poveljniku omogoča hitrejšo in učinkovitejšo reakcijo na stik z boka, v primeru stika s čela pa pri morebitnem umiku omogoča kriti umik prednjih dveh vozil. Sama formacija se lahko uporabi tako kot ešalon v zavarovanju višje enote, npr. MOTČ ob prečkanju prehoda grebenov v dolino. Omogoča tako dobro kontrolo nad enoto kot hitro prehajanje v drugo formacijo. Spodnja slika (slika 21) prikazuje ognjene sektorje vsakega posameznega vozila. Kot vidimo, se sektorji prekrivajo do določene mere. Zadnji dve vozili imata namreč omejen sektor (tudi zaradi varnostnega kota) in delujeta bolj čelno, prednji dve pa lahko delujeta bočno. Sektorje sem določil glede na izkušnje iz oklepne enote, saj ima tankovski vod podobno formacijo.

Slika 21: Formacija V-e z vkrcanim moštvom

Slika 22: Formacija V-e z vkrcanim moštvom (razmišljanje)

Slika na prejšnji strani (slika 22) prikazuje moje razmišljanje, kako bi lahko vozili (v drugi črti) prevzeli varovanje in sektorje ognja na bokih, vozili v prvi črti pa na čelu.

4.1.5 Klin

Formacija klin se v praksi uporablja tako kot V-e, ko je stik s sovražnikom možen oz. ko je sama situacija glede sovražnika nejasna. Enoti omogoča veliko ognjeno moč na čelu in obeh bokih. Uporaba te formacije je za MOTV zelo koristna, ko enota deluje samostojno brez podpore drugih enot in ima tako izpostavljena oba boka. Zato enota uporabi klin, ki omogoča, da ko del enote pride v stik s sovražnikom lahko preostali del izvede manever. Poveljniku tako klin omogoča dobro kontrolo nad enoto in enostavno prehajanje v druge formacije. Slaba stran klina se pokaže, ko mora enota prečkati zožene predele oz. ko je na zemljišču potrebno obiti določene ovire. Sama formacija je hitrejša, kot npr. linija, V-e ali ešalon.

Slika 23: Formacija klin z vkrcanim moštvom

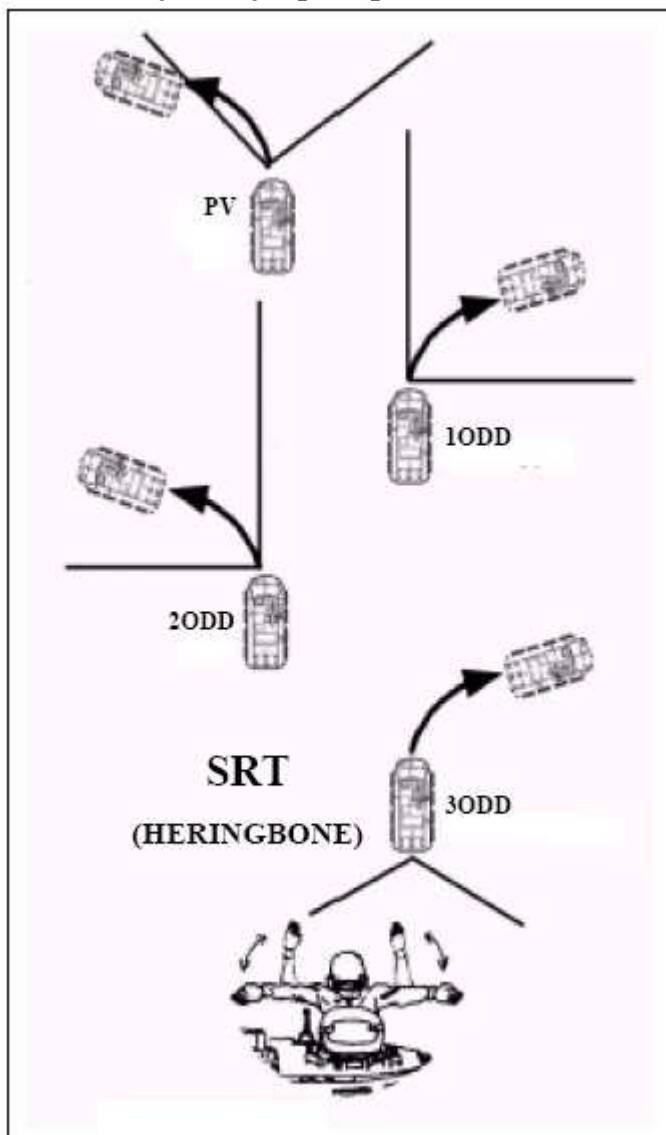

Vir: Perčič (2006, str. 27)

4.1.6 Srt

Sama formacija Srt je bojni postopek, ki ga vod v praksi uporablja v sestavi višje enote npr. MOTČ, kadar se enota ustavi, lahko pa ga uporabi tudi kot samostojna enota ob samih varnostnih postankih enote. S tem si zagotovi 360° varovanje. V kolikor se enota ustavi za daljši čas oz. so ti varnostni postanki daljši in ob pogojih slabše vidljivosti, poveljnik za dodatno varovanje izkrca izkrcno moštvo. Srt je poleg zgoraj navedenih uporabnosti zelo uporabna pri razkropitvi enote iz same formacije kolone, ko ji grozi nevarnost zračnega napada. Sama enota se s tem bojnim postopkom ob nevarnosti brez posebnih povelij razkropi izven komunikacij in odprtih območij in zavzame maskirane in zaklonjene položaje. V kolikor se pojavi potreba, se lahko vozila prerazporedijo in zavzamejo ognjene položaje z najboljšo masko, zaščito in sektorji ognja.

Slika 24: Formacija – bojni postopek Srt z vkrcanim moštvom

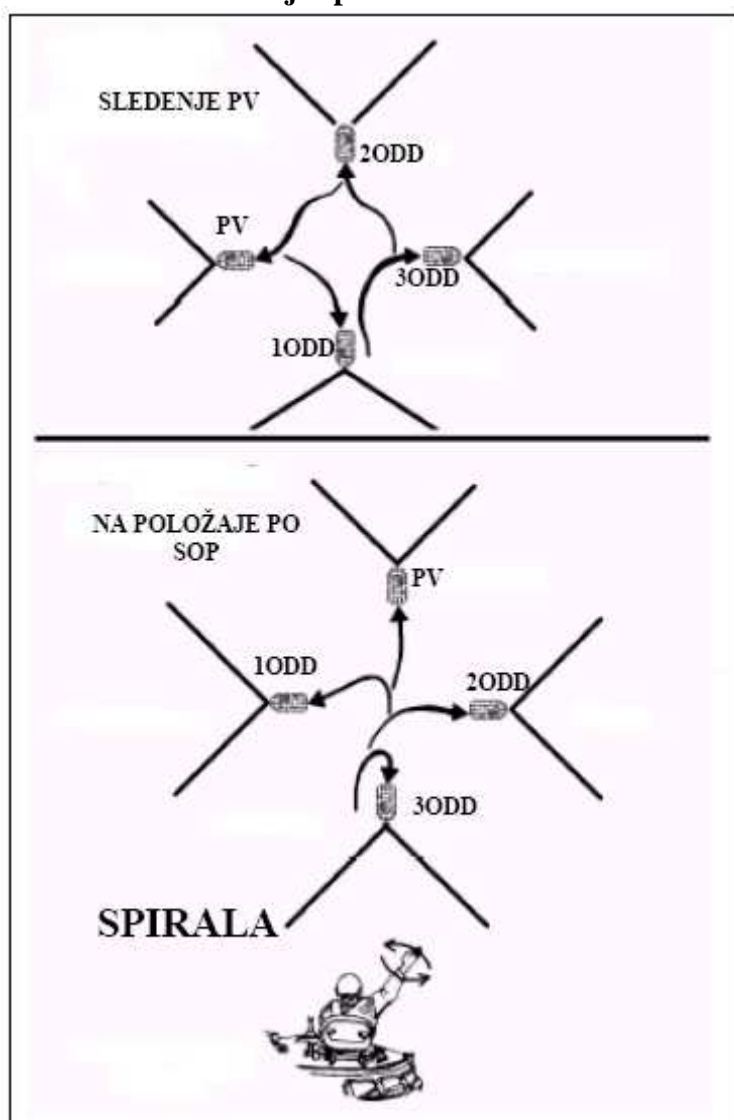
Vir: Perčič (2006, str. 28)

4.1.7 Spirala

Prav tako kot Srt je tudi Spirala neke vrste bojni postopek, ki ga enota ravni voda uporabi v sestavi višje enote, ko se le-ta ustavi in si mora zagotoviti 360° zavarovanje. Sama Spirala zagotavlja tako krožno zavarovanje kot opazovanje v vseh smereh. To zagotavlja vod z opazovalci zračnega prostora in pa z izkrcanim moštvom. Vsa podporna orožja morajo biti v pripravljenosti. Podnevi naj se ne bi uporabljala predolgo časa, ker predstavlja lahko tarčo za sovražnika. Sama uporabnost pride do izraza v primerih, kot je oskrbovanje enote in pa pri izdaji povelja poveljnika voda.

Za razporeditev enote v formacijo Spirale obstajata dva načina (slika 25), in sicer sledenje poveljniku voda in zavzetje položajev po SOP-iju glede na položaj vozila poveljnika voda.

Slika 25: Formacija spirala z vkrcanim moštvom

Vir: Perčič (2006, str. 29)

Po proučeni domači in tuji praksi in literaturi se formacije premikanja z vkrcanim moštvom med MOTV LKOV 6X6 in SKOV 8X8 ne razlikujejo. Oba voda sta namreč opremljena s štirimi vozili, tako da se formacije premikanja ne spremenijo. Kot sem lahko zasledil, se formacije premikanja ne razlikujejo niti med posameznimi rodovi. Formacije premikanja so tako enake ali podobne v motorizirani pehoti, mehanizirani pehoti in pa v samem oklepu (tankih), ki za izjemo od ostalih dveh nima izkrcnega dela.

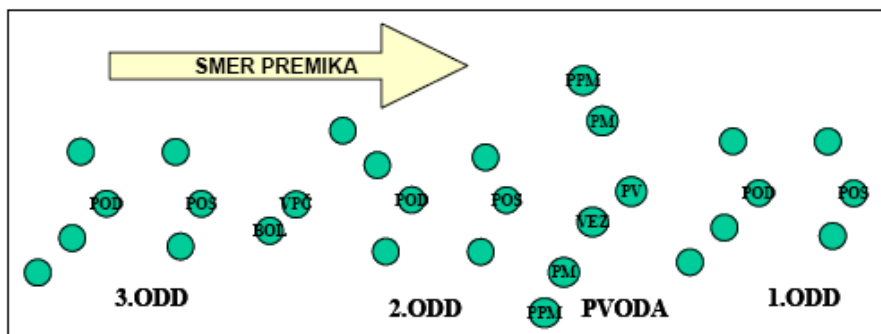
4.2 FORMACIJE PREMIKANJA MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8 Z IZKRCANIM MOŠTVOM

Pri samih formacijah premikanja gre za ista poimenovanja samih formacij tako v uporabi z vkrcanim moštvom kot izkrcanim. Tako tudi izkrcano moštvo uporablja štiri temeljne formacije premikanja, kot so kolona, linija, V-e in pa klin. Razlika pa je v razporeditvi in samem številu elementov, ker so te formacije za izkrcano moštvo in ne za vozila, ki so bile prikazane v prejšnjem podpoglavju.

4.2.1 Kolona

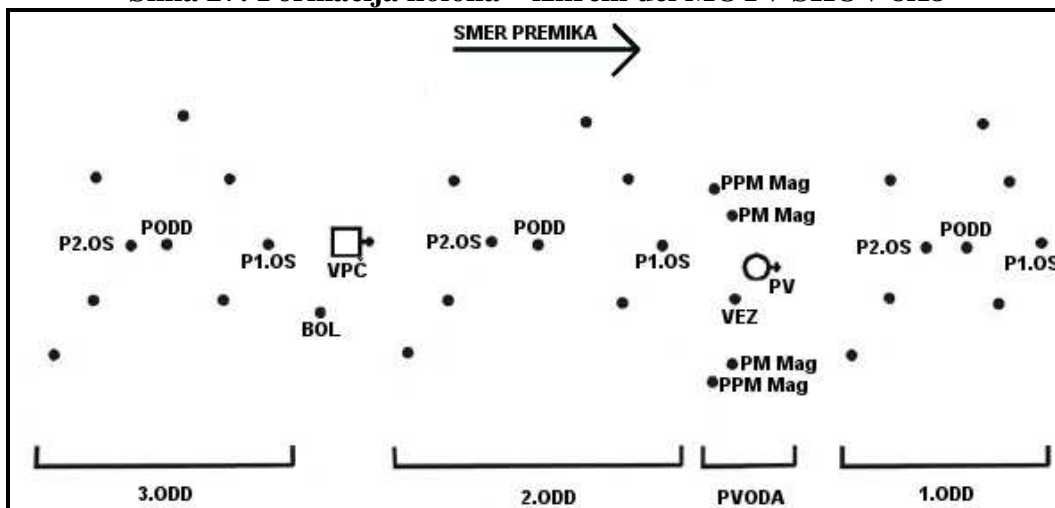
Kolona je primarna formacija premikanja voda, ko stik s sovražnikom ni pričakovan. Uporablja se jo za premike s pohodom. Omogoča tako dobro kontrolo nad enoto kot dobro ognjeno moč na bokih, medtem ko je ognjena moč na čelu in začetju omejena. Sama formacija nudi dobro razpršenost tako na bokih kot po globini. Čelni element je tako vodilni element, po katerem se ravnavajo preostali elementi.

Slika 26: Formacija kolona – izkrcni del MOTV LKOV 6X6

Vir: Perčič (2006, str. 30)

Slika 27: Formacija kolona – izkrcni del MOTV SKOV 8X8

Kot lahko vidimo iz slik zgoraj (sliki 26 in 27) sta si formaciji zelo podobni z manjšimi razlikami, in sicer v samem številu moštva. Sama postavitev formacij je dokaj podobna, vendar lahko vidimo razliko. Povečanje v številu moštva pri SKOV 8X8 (slika 27) pomeni na boku po enega strelca več v vsaki vodeči ognjeni skupini. Kar pomeni, da sta sedaj v MOTO

8X8 oba boka enakovredno zaščitena, kar pa pri MOTO 6X6 nista. Poleg tega pa MOTO 8X8 pridobi še enega izkušenega pripadnika, tj. poveljnika druge ognjene skupine.

4.2.2 Linija

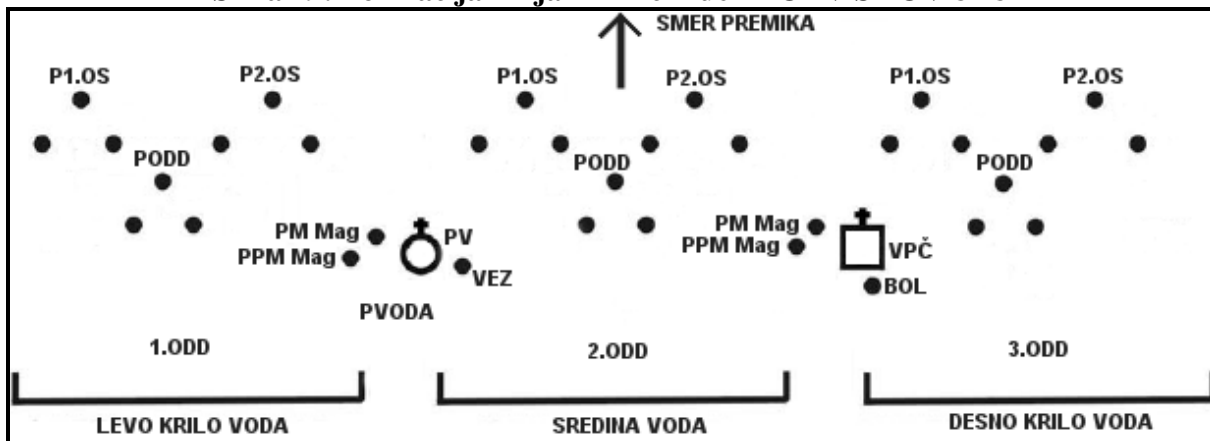
Gre za najbolj osnovno formacijo premikanja v napadu, ki postavlja vse tri oddelke v linijo enega z drugim, poveljstvo voda pa nekoliko v ozadje. V sami formaciji se določi sredinski element – moštvo, po katerem se nato ravna preostali. Linija zagotavlja veliko ognjeno moč na čelu in začelju ter zelo omejeno na bokih. Prav zato naj bi se uporabljala, ko je položaj sovražnika znan (npr. na čelu), oz. ko ima vod zavarovane boke s strani sosednjih enot. Omogoča dobro razpršenost po širini, vendar pa ji primanjkuje globine. Uporabna je tudi, ko je vod v vlogi napadnega elementa čete. Npr. ko je sovražnik enkrat prikovan, gre lahko vod v linij kot val čez sovražnika. Sama kontrola nad enoto je otežena, formacija kot taka pa ne prispeva hitrosti k samemu premiku.

Slika 28: Formacija linija – izkrčni del MOTV LKOV 6X6

Vir: Perčič (2006, str. 30)

Slika 29: Formacija linija – izkrčni del MOTV SKOV 8X8

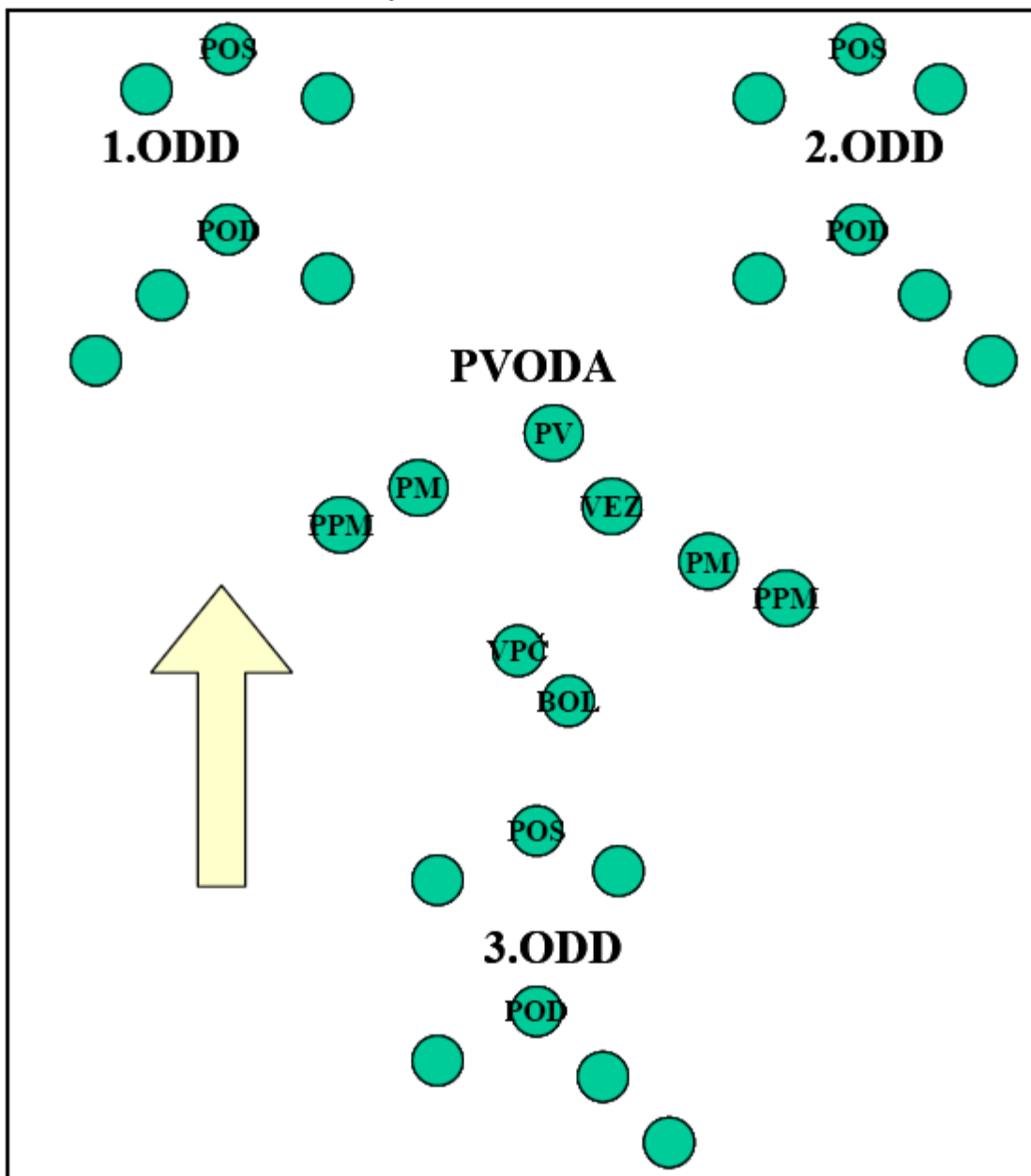
Ponovno lahko vidimo, da tudi pri liniji ni nekih bistvenih razlik znotraj samih formacij med LKOV 6X6 IN SKOV 8X8 (sliki 28 in 29), izjema je spet v samem številu moštva. Mala razlika nastane pri SKOV 8X8 (slika 29) pri samem začelju vsakega oddelka, saj sta na začelju po dva strelca, ki lahko prevzameta vlogi varovanja hrbta oddelka. Medtem ko je pri formaciji LKOV 6X6 vse moštvo bolj skoncentrirano na čelo in zaradi manjšega števila moštva nima zavarovanega hrbta.

4.2.3 V-e

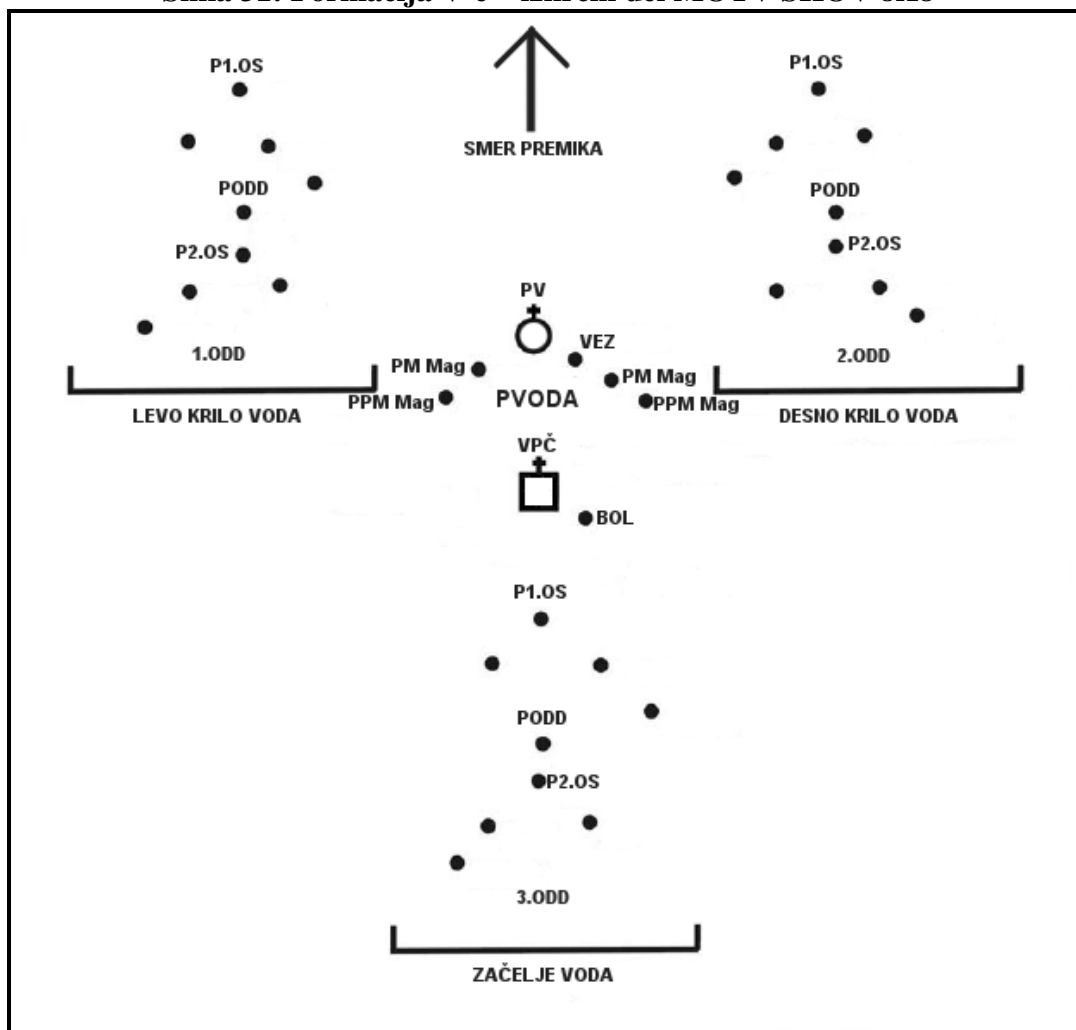
V-e je formacija, ki se uporablja ob pričakovanem oz. možnem stiku s sovražnikom z obeh bokov in čela, vendar nam sam položaj oz. situacija sovražnika ni poznan. Omogoča zelo veliko ognjeno moč na čelu in bokih ter omejeno na začelju. Poveljniku omogoča, da ima zmeraj del enote, ki ni v stiku s sovražnikom, in mu je omogočeno izvesti manever. Prav nato ob stiku s samega boka s svojo prožnostjo omogoča hitrejše izvajanje manevra. Kontrola je otežena, prav tako je samo premikanje počasno.

Slika 30: Formacija V-e – izkrčni del MOTV LKOV 6X6

Vir: Perčič (2006, str. 31)

Slika 31: Formacija V-e – izkrčni del MOTV SKOV 8X8

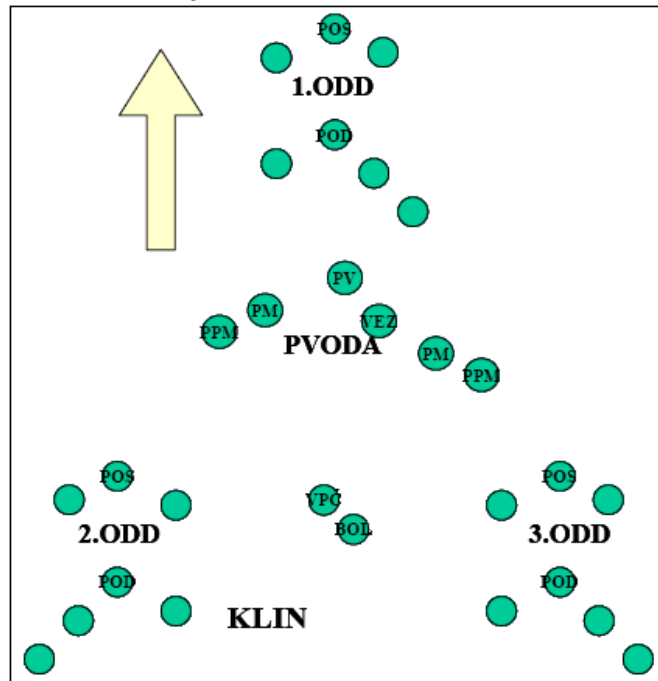

Tudi pri V-e formaciji lahko (slika 30, 31) vidimo iz slik, da ni razlik v sami razporeditvi oddelkov oz. razporeditvi samega voda med formacijo LKOV 6X6 in SKOV 8X8 z izjemo v samem številu moštva. S povečanjem moštva pri SKOV 8X8 tako pridobijo ognjene skupine oz. ima sam oddelek večjo ognjeno moč.

4.2.4 Klin

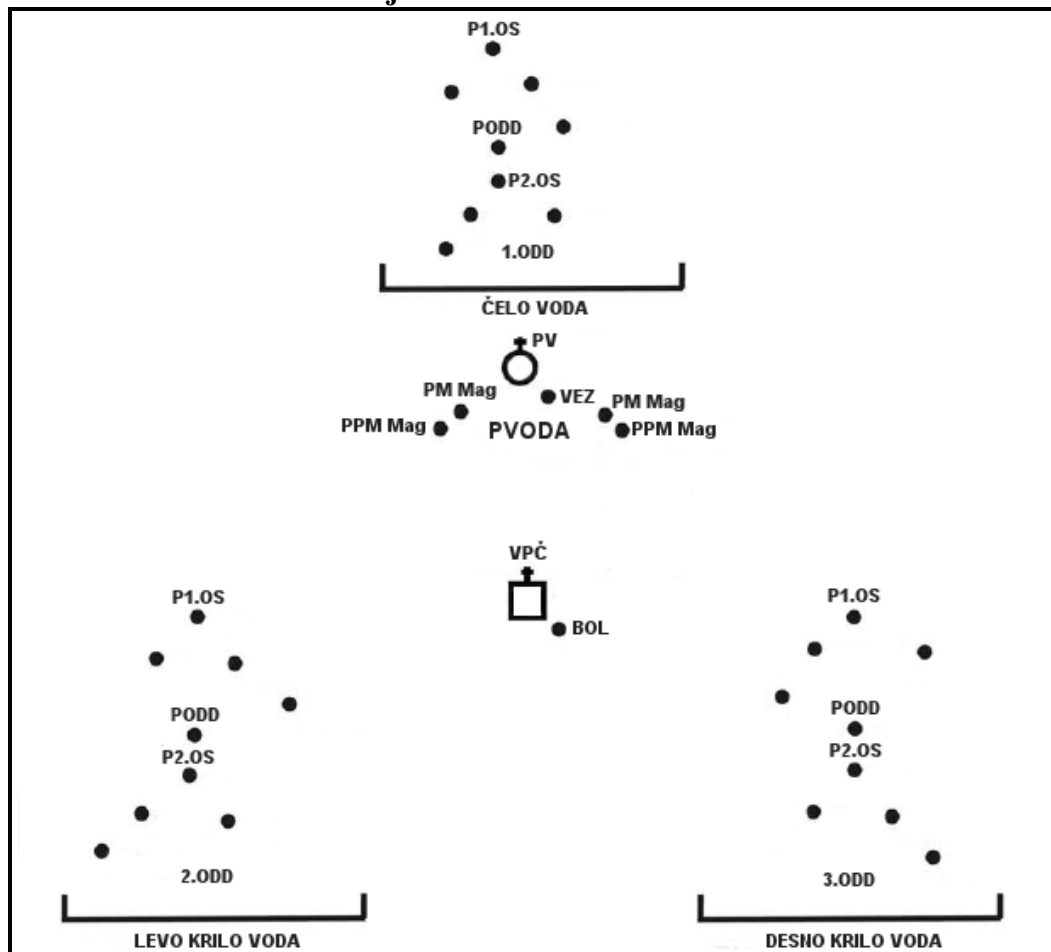
Klin se uporablja, ko sama enota nima podpore sosednjih enot na svojih bokih, to je predvsem, ko enota deluje samostojno na sovražnem ozemlju in ko sama situacija glede sovražnika ni znana. Enoti omogoča veliko ognjeno moč na čelu in obeh bokih ter zagotavlja, da bo poveljnik ob stiku s sovražnikom zmeraj imel vsaj en element, s katerim bo lahko izvajal manever. Zagotavlja tudi dobro 360° varovanje. Zaradi same prožnosti formacije je sama hitrost hitrejša in kontrola enostavnejša.

Slika 32: Formacija klin – izkrečni del MOTV LKOV 6X6

Vir: Perčič (2006, str. 32)

Slika 33: Formacija klin – izkrečni del MOTV SKOV 8X8

Glede na sliki na prejšnji strani (sliki 32 in 33) lahko ugotovimo, da tudi pri klinu ni bistvenih razlik. Te se pokažejo le v številu moštva. MOTO 8X8 imajo znotraj oddelka enakovredno pokrite boke, kar gre na račun povečanja števila moštva.

Po proučevanju formacij premikanja izkrcanega moštva MOTV LKOV 6X6 in SKOV 8X8 tako v sami literaturi in praksi lahko vidimo, da med samimi razporeditvami ognjenih skupin oz. oddelkov ni bistvenih razlik. Do samih razlik prihaja v bistvu pri večjem številu moštva v MOTO SKOV 8X8, saj je razlika dveh strelcev glede na MOTO LKOV 6X6 v korist prvega. Same formacije pri povečanju moštva v MOTV SKOV 8X8 pridobijo predvsem na povečanju ognjene moči in pa na enakovrednosti dveh ognjenih skupin z dvema izkušenima poveljnikoma le-teh znotraj samih oddelkov. Sam MOTV SKOV 8X8 pa tako v moštvu »pridobi oslavljen oddelek« glede na MOTV LKOV 6X6.

4.3 TEHNIKE PREMIKANJA MOTV LKOV 6X6 IN SKOV 8X8

Kot je že omenjeno, gre pri tehnikah premikanja za premikanje enote z določeno stopnjo varovanja in same hitrosti, v primerih, ko stik s sovražnikom ni verjeten, ko je stik s sovražnikom možen in ko je stik s sovražnikom pričakovan. V spodnji tabeli lahko vidimo nekaj pomembnejših dejavnikov pri posamezni tehniki premikanja.

Tabela 1: Tehnike premikanja in njihove značilnosti

Tehnike premikanja	Uporaba	Značilnosti			
		Kontrola	Razpršenost	Hitrost	Varovanje
Premik	Stik ni verjeten	večja	manjša	hitra	najmanjše
Premik z varovanjem	Stik je možen	manjša	večja	počasnejša	večje
Premik z varovanjem v preskokih	Stik je pričakovan	največja	največja	počasna	največje

Vir: FM 7-8 (1992, poglavje 2, str. 25)

Tako lahko poveljnik na podlagi informacij glede sovražnika uporabi najprimernejšo tehniko, ki bo zagotovila, da bo v stik prišel najmanjši del enote. S preostalim delom enote pa bo lahko izvedel manever, s katerim bo uničil sovražnika ali zagotovil krit umik delu enote, ki je pod sovražnim ognjem.

Ko vod izvaja premik z vkrcanim moštvom, vodi sam premik eno vozilo, medtem ko pri izkrcanem moštvu vodi premik voda ognjena skupina na čelu. Pri samem premiku enote v območje delovanja oz. pri premiku znotraj območja delovanja obstaja težnja k temu, da ostane moštvo vkrcano v vozilih čim dlje je možno. Saj jim ta zagotavljajo tako večjo hitrost premika, zaščito pred sovražnikovim delovanjem ter ohranitev visoke fizične bojne pripravljenosti. Vendar pa se moštvo mora izkrcati, ko to zahteva sama situacija, in sicer:

- ko je za izvršitev naloge potrebno delovanje izkrcnega elementa,
- ko bi bilo premikanje vkrcane enote prenevarno zaradi sovražnikovega ognjenega delovanja,
- ko bi lahko z izkrcano enoto pridobili prednost pred sovražnikom.

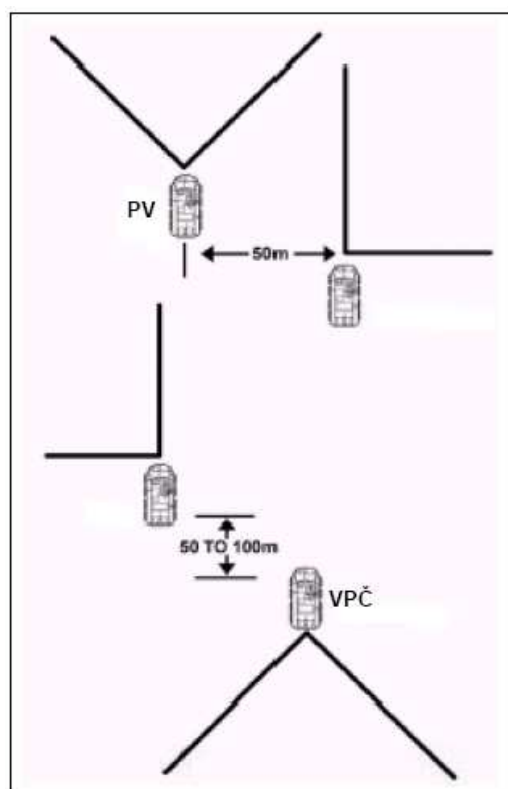
Pri premiku enote lahko zaradi samega zemljišča, vegetacije, vidljivosti prihaja do sprememb v samih razdaljah med moštvom oz. vozili. Zato poveljnik voda spreminja oz. regulira razdaljo tako, da ohranja vidni stik z vsemi poveljniki oddelkov (npr.čelnim, začetnim), ki prav tako med sabo ohranjajo vidni stik. Pri ohranjanju stika so jim v pomoč vojaki, ki jih o morebitni izgubi sprti obveščajo. S tem, ko je vidni stik zagotovljen, je omogočeno poveljniku voda, da z ročnimi signali in signali z zastavicami ohranja poveljevanje in kontrolo nad enoto. (po FM 7-7, 1985, str. 4-12, 4-13)

4.3.1 Premik

4.3.1.1 Premik z vkrcanim moštvom

Pri premiku z vkrcanim moštvom gre za uporabo formacije kolone, ki je pogosto uporabljena ob tej vrsti premika. Le-ta je uporabna, ko gre za hitrost samega premika in stik s sovražnikom ni verjeten. Same razdalje med vozili v premiku so od 50 do 100 metrov. Na spodnji sliki lahko vidimo, da je poveljnik voda v ospredju vodilne sekcije, stik s sovražnikom ni verjeten.

Slika 34: Premik z vkrcanim moštvom

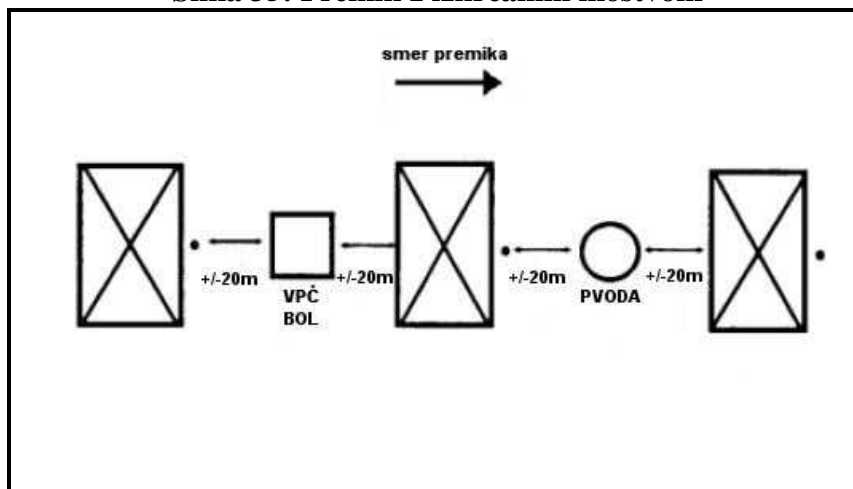
Vir: Perčič (2006, str. 34)

4.3.1.2 Premik z izkrcanim moštvom

Premik z izkrcanim moštvom se uporabi takrat, ko mora enota izvršiti nalogo, ki zahteva izkrcanje enote oz. takrat, ko pač zemljišče vozilom ne omogoča več napredovanja. Vendar pa je sama uporaba te tehnike redkejša, saj se teži k temu, da je enota vkrcana, ko stik s sovražnikom ni verjeten. Na sliki, ki sledi, lahko vidimo razporeditev enote v premiku. Same

razdalje med elementi so okrog 20 metrov.

Slika 35: Premik z izkrcanim moštvom

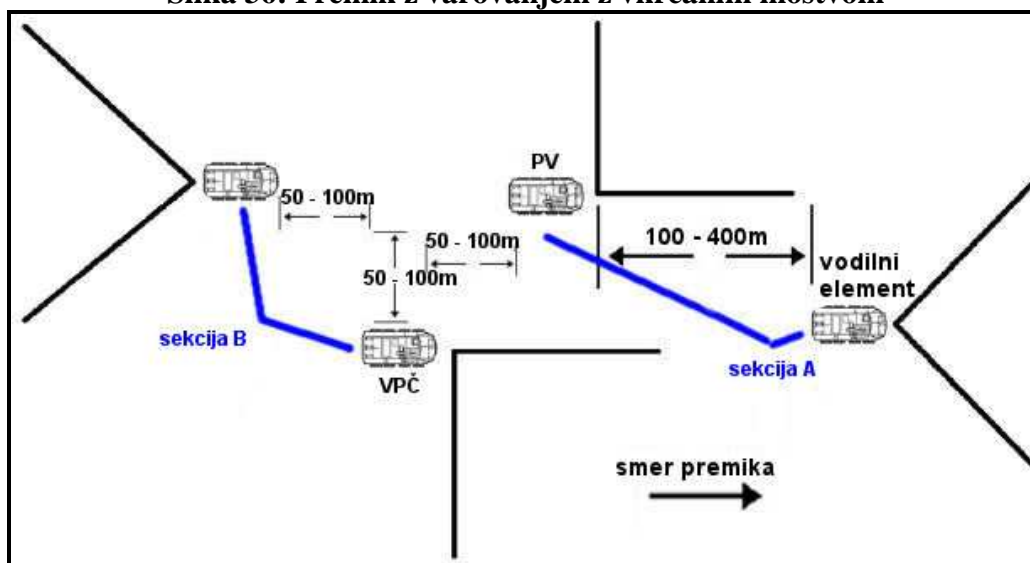
Vir: FM 7-8 (1992, poglavje 2, str. 27)

4.3.2 Premik z varovanjem

4.3.2.1 Premik z varovanjem z vkrcanim moštvom

Pri premiku z varovanjem z vkrcanim moštvom gre za premik, ko je stik s sovražnikom možen, zato tukaj poveljnik voda ni na mestu vodilnega elementa. Sam usmerja vodilni element oz. vodi vodilno sekcijo, ni pa na čelu. Razdalja med vodilnim elementom in varovalnim, ki mu sledi, je od 100 do 400 metrov, med ostalimi pa od 50 do 100 metrov. Vendar ta razdalja lahko tudi varira, saj je samo razdaljo potrebno prilagajati zemljišču, vidljivosti, ipd. zaradi ohranjanja vidnega stika. Pomembno je, da se med premikom izkorišča kritje in masko ter, da se vzdržuje zelena razdalja med vozili, ki varujejo in vodilnim vozilom.

Slika 36: Premik z varovanjem z vkrcanim moštvom

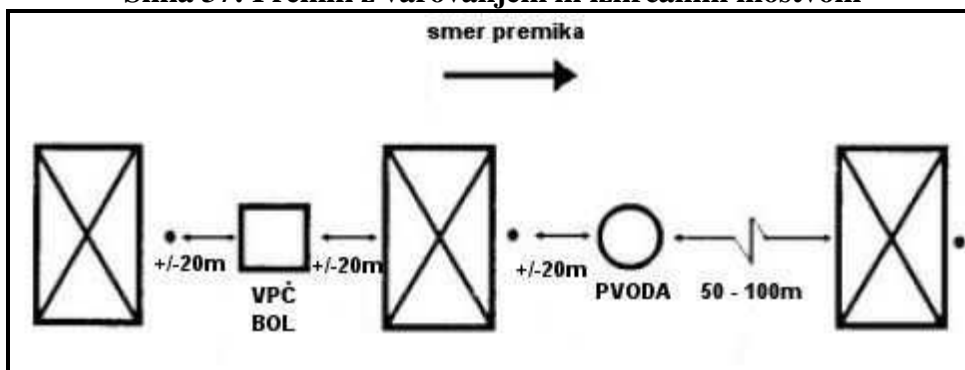

Iz slike (slika 36) vidimo, da vod uporablja formacijo kolone, vendar pa lahko uporablja tudi druge npr. klin, V-e ali ešalon.

4.3.2.2 Premik z varovanjem in izkrcanim moštvo

Premik z varovanjem in izkrcanim moštvo se izvaja tako kot pri vkrcanem moštvo, ko je stik s sovražnikom možen, vendar je potrebna sama hitrost premika. Enota pri premiku uporablja formacijo klina, ki zagotavlja večje varovanje, poleg tega pa mora v varovanje enote oz. še posebej vodilnega elementa prispevati tudi element LKOV oz. SKOV. Sam vodilni element naj bi se premikal od 50 do 100 metrov pred elementom v varovanju.

Slika 37: Premik z varovanjem in izkrcanim moštvo

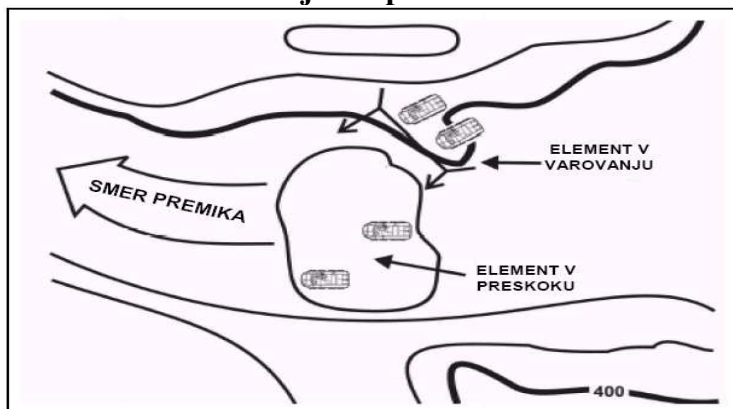
Vir: FM 7-8 (1992, poglavje 2, str. 27)

4.3.3 Premik z varovanjem v preskokih

4.3.3.1 Premik z varovanjem v preskokih z vkrcanim moštvo

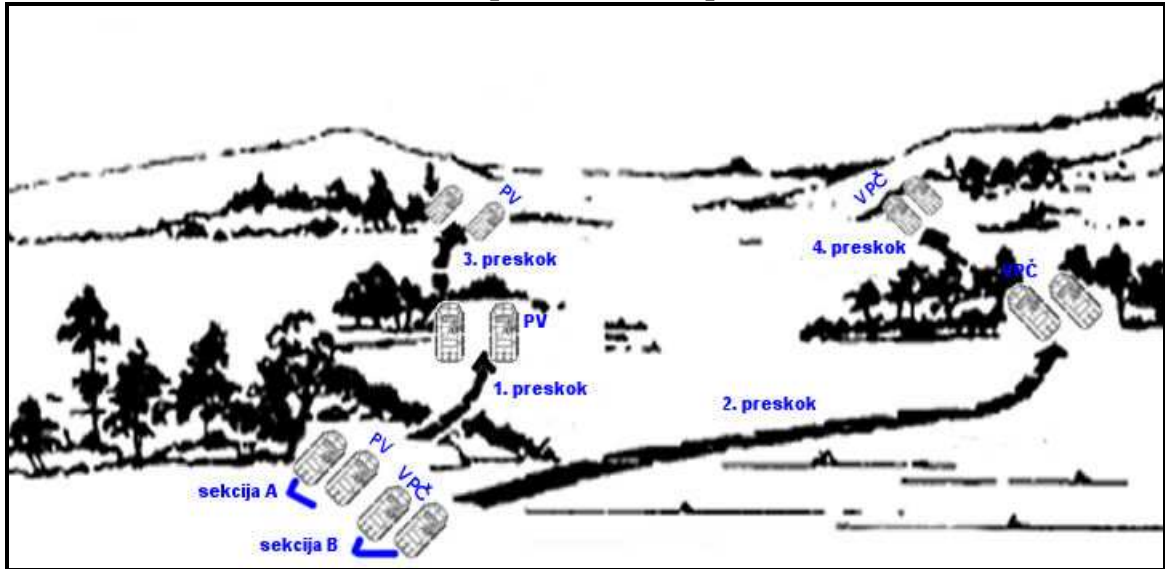
Sama tehnika premikanja z varovanjem v preskokih se uporablja, ko je stik s sovražnikom pričakovan. Pri tem poznamo dve obliki preskokov, in sicer zaporedno in izmenično. Pri premiku z varovanjem z vkrcanim moštvo se vozila razporedijo v element, ki varuje in element, ki je v preskoku. Odločitev glede samega števila vozil v preskoku je v pristojnosti poveljnika voda. Element, ki varuje, mora zavzeti tak položaj, ki mu omogoča učinkovito opazovanje in sektorje ognja, da lahko varuje element v preskoku. Ko element v preskoku zavzame in zavaruje naslednji določen položaj, se vloge obrnejo. Sam naslednji položaj preskoka ne sme biti dlje kot bi lahko učinkovito delovalo podporno orožje elementa v varovanju oz. bi se njegov sektor ognja in opazovanja zmanjšal.

Slika 38: Premik z varovanjem v preskokih z vkrcanim moštvo

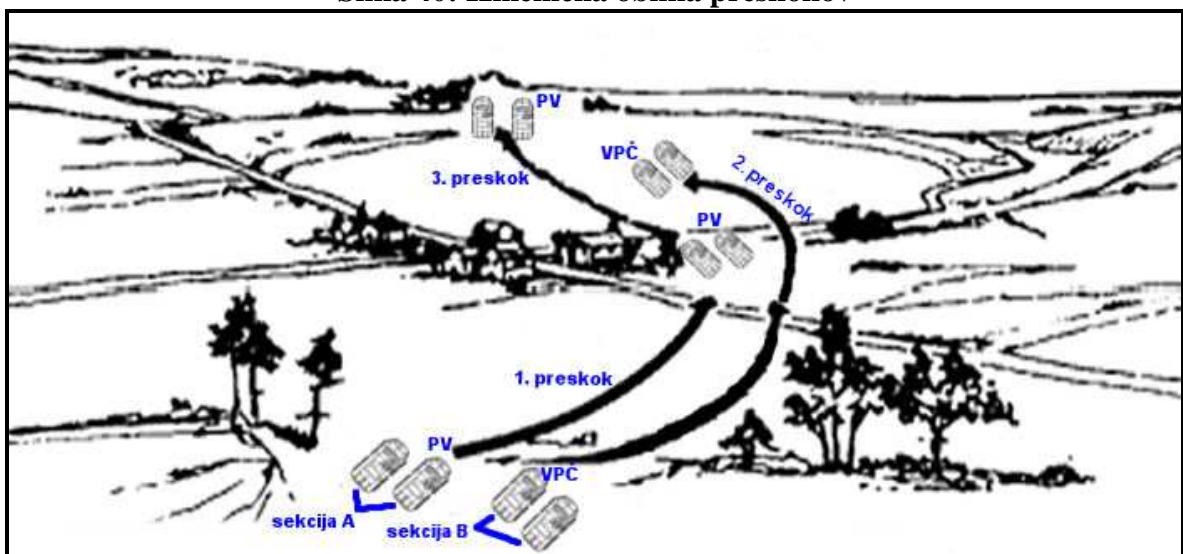
Vir: Perčič (2006, str. 37)

Slika 39: Zaporedna oblika preskokov

Na zgornji sliki (slika 39) je lepo vidno, kako deluje zaporedna oblika z vkrcanim moštvom, kjer premik ene sekcije vodi poveljnik voda, druge pa vodni podčastnik. Preskoki se izvajajo tako, da element v preskoku zavzame naslednji položaj v višini elementa v varovanju, nato se vloge ponovno obrnejo.

Slika 40: Izmenična oblika preskokov

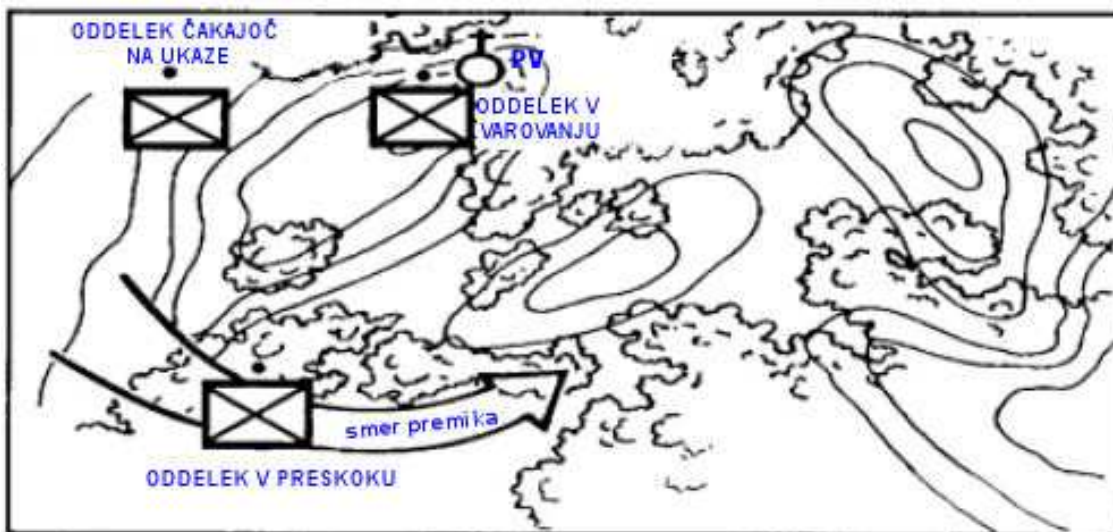
Pri izmenični obliki prav tako vodi eno sekcijo poveljnik voda, drugo pa vodni podčastnik, vendar lahko vidimo (slika 40), da je sam preskok daljši, element v preskoku zavzema naslednji položaj višje od položaja elementa v varovanju. Poveljnik voda se odloči, kakšno obliko preskokov bo uporabil vod. Je pa zaporedno obliko lažje za kontrolirati, medtem ko je izmenična hitrejša.

4.3.3.2 Premik z varovanjem v preskokih z izkrcanim moštvom

Podobno kot pri preskokih z vkrcanim moštvom se izvaja tudi premik z varovanjem v preskokih z izkrcanim moštvom. Razlika je v tem, da so pač preskoki krajši zaradi samega dometa osebne oborožitve moštva. Element oz. oddelek, ki je v preskoku uporablja formacijo klina, saj mu le-ta zagotavlja največjo zaščito čela in bokov oz. prilagaja samo formacijo zemljišču in izkorišča možne zaklone in masko, ko je npr. v enota v stiku. Prav tako kot pri premiku z varovanjem lahko tudi tukaj element LKOV oz. SKOV zavzame take položaje, s katerih bo lahko učinkovito podpiral sam izkrčni element in pri tem prav tako pri svojem premiku uporabi tehniko premikanja z varovanjem v preskokih.

Slika 41: Premik z varovanjem v preskokih z izkrcanim moštvom

Vir: FM 7-8 (1992, poglavje 2, str. 28)

Iz zgornje slike (slika 41) lahko lepo vidimo, kako izkrčni element izvaja premik z varovanjem v preskokih. Poveljnik voda se nahaja poleg oddelka v varovanju. V bližini se nahajata še vodni podčastnik in poveljnik oddelka, ki ni angažiran in čaka na ukaze. Oddelek, ki ni angažiran, je v pripravljenosti za izvajanje podpore v obliki manevra.

Tehnike premikanja, in sicer premik, premik z varovanjem in pa premik z varovanjem v preskokih se med MOTV LKOV6X6 in SKOV 8X8 ne razlikujejo. Mogoče bi lahko prišlo do razlik le pri vkrcanem moštvu in pa v primeru izkrčanega moštva, ko izvaja preskoke tudi ob podpori elementa LKOV oz. SKOV, kjer bi lahko prišlo pri samem stiku s sovražnikom do natančnejšega in učinkovitejšega delovanja podpornega orožja SKOV 8X8 na večji razdalji zaradi same orožne postaje. Sama premagana razdalja elementa, ki je v preskoku, bi namreč lahko bila večja zaradi večjega učinkovitega dometa stabiliziranega podpornega orožja na SKOV 8X8.

5. ZAKLJUČEK

V sodobnem času se pojavlja vse več oboroženih konfliktov in operacij kriznega odzivanja različnih razsežnosti, na različnih koncih sveta. NATO, kot zavezniška organizacija, velikokrat posreduje v teh konfliktih oz. izvaja operacije kriznega odzivanja. Tako tudi Slovenija in posledično Slovenska vojska, ki sta eni od zaveznic, sodelujeta pri teh operacijah. NATO je prav s tem namenom ustanovil NRF, ki zagotavljajo hitro odzivnost in premestljivost. Poleg teh sil so tudi sile, kot so MOTB-ji, ki prav tako zagotavljajo visoko stopnjo odzivnosti in premestljivosti. Znotraj teh sil oz. enot so eni nosilnih elementov operacij tudi MOTV-ji. Le-ti so zaradi visokega tempa operacij motorizirani (pehotni) vodi. Uporaba klasične pehote skoraj ne pride več v upoštevanje. Če sledimo vsaj malo operacijam kriznega odzivanja oz. posredovanjem v oboroženih konfliktih, lahko ugotovimo, da se te operacije izpred več kot dvajsetih let ali danes razlikujejo. Razlikujejo se v tem, da so oborožene sile razvitih držav, ki sodelujejo v teh operacijah modernizirale svoje pehotne enote in uvedle v svojo oborožitev kolesna oklepna vozila. Tako so pehotnim enotam zagotovile visoko stopnjo mobilnosti, zaščito pred ognjenim delovanjem in pa samo ognjeno moč kot podporo lastnim enotam. Te motorizirane (pehotne) enote so postale udarna sila v obrambi lastne države kot tudi v operacijah zunaj meja lastnih držav. Slovenska vojska sodeluje s svojimi motoriziranimi enotami opremljenimi s kolesnimi oklepnimi vozili v več operacijah kriznega odzivanja. Nosilci, v vlogi kolesnih oklepnih vozil, so v Slovenski vojski prav lahka kolesna oklepna vozila 6X6 »Valuk«, vendar kot že omenjeno, se bodo enote modernizirale in dobile v uporabo srednja kolesna oklepna vozila 8X8 »Patria AMV«. Tako bodo enote sledile trendom v svetu glede modernizacije motoriziranih enot.

MOTV je torej enota, ki tudi v Slovenski vojski predstavlja eno od osnov MOTČ, ki naprej predstavlja osnovo okrog katere lahko gradimo četno bojno skupino in nato naprej iz MOTČ-jev bataljonsko bojno skupino. MOTV je v SV zaenkrat opremljen z LKOV 6X6, prihajajo pa SKOV 8X8. MOTV s temi vozili zagotavlja mobilnost, zaščito in ognjeno moč svojemu moštvu. Deluje lahko z vkrcanim ali izkrcanim moštvom, vendar velikokrat zaradi možnosti protioklepnega delovanja nasprotnika deluje z izkrcanim moštvom ob podpori samih kolesno oklepnih vozil. Vsa delovanja mora poveljnik prilagajati glede na dejavnike NSZVEČC/METT-TC.

Kolesna oklepna vozila zagotavljajo MOTV-ju samozadostnost glede premika z namenom izvedbe naloge. Sam premik v območje delovanja oz. območje izvrševanja naloge je osnova za uspešno izvedbo naloge. S premikom enote tako dosežemo koncentracijo bojne moči pravočasno in na točno določeni točki. Osnovni način premikanja MOTV-ja je z vozili, vendar je ob uporabi izkrcnega moštva ta način premikanja tudi peš oz. s pohodom. Teži pa se k temu, da izkrcno moštvo ostane vkrcano čim dlje je to možno.

Poleg samega premika poznamo tudi specifično obliko premikanja, ki je razvijanje oz. razčlenjevanje. S to obliko prehaja enota iz formacije za premik v formacijo za izvajanje ognjene naloge, tj. kadar pričakujemo sam stik s sovražnikom oz. smo že v stiku. S tem je omogočeno preživetje enote, ker celotna enota ne pade v stik, ampak ji je s preostalim delom enote, ki ni v stiku, omogočen manever.

Vsi premiki MOTV-ja se izvajajo taktično, le redkokdaj se izvaja administrativni premik. Vemo namreč, da skoraj ni naloge tako v vojni kot v operacijah kriznega odzivanja, da ne bi bila kakorkoli ogrožena varnost enote v samem premiku. Zato MOTV pri svojem premikanju uporablja taktično premikanje enote upoštevajoč dejavnike NSZVEČC/METT-TC, saj mu le to zagotavlja določeno varnost in je zagotovilo, da bo uspešno izvedel nalogo. MOTV tako v sklopu taktičnega premikanja uporablja različne bojne formacije in tehnike premikanja, ki mu

ob upoštevanju dejavnikov NSZVEČC/METT-TC zagotavljajo preživetje na bojišču oz. območju delovanja. Vod oz. poveljnik uporablja bojne formacije premikanja zaradi lažje kontrole nad enoto, zaradi zaščite-varovanja enote in pa zaradi prilagodljivosti, ki omogoča lažje in hitreje prilagajanje situacij na terenu. Tehnike premikanja pa uporablja z namenom zavarovanja enote tako, da pride v stik s sovražnikom s čim manjšim delom enote. Le tako lahko s preostankom enote izvede manever za napad oz. umik – prekinitev stika s sovražnikom.

Pri sami primerjavi med MOTV-jema opremljenima z LKOV 6X6 in SKOV 8X8 sem v nalogi prišel do sledečih zaključkov, in sicer:

- Glede same strukture in organiziranosti prihaja do naslednjih razlik v moštvu ter oborožitvi in opremi. V sklopu moštva bo prišlo do povečanja samega števila vojakov, tako je MOTV 8X8 okrepljen z šestimi vojaki, saj sta po dva vojaka več v izkrcnem delu treh MOTO. Do razlike prihaja pri sami posadki KOV. Tako v MOTV 8X8 postaja poveljnik vozila tudi namerilec, ki je na vojaški dolžnosti. V sklopu tega je posebno mesto namenjeno vodnemu podčastniku, ki ima mesto poveljnika/namerilca v vozilu 1. MOTO s tem mu je omogočeno, da brez izgube časa prevzame vodenje in poveljevanje nad elementom SKOV. Sam oddelek je razdeljen v dve enakovredni skupini z dvema poveljnikoma ognjenih skupin. V sklopu oborožitve in opreme bo prišlo do modernizacije, saj so SKOV 8X8 »Patria AMV« modernejša od sedanjih LKOV 6X6. SKOV 8X8 tako nudijo večjo zaščito posadke in moštva in boljše ognjeno delovanje, saj bodo opremljena z ORCWS ter imajo malenkost boljše manevrske sposobnosti.
- Glede samega poveljevanja in kontrole prihaja do majhne razlike v tem, da je v SKOV 8X8 poveljnik vozila hkrati namerilec, kateri seznanja poveljnika oddelka s situacijo oz. mu omogoča vpogled v situacijo zunaj vozila.
- Glede samega taktičnega premikanja, v sklopu katerega so formacije premikanja in tehnike premikanja z vkrcanim in izkrcanim moštvom, prihaja do manjših razlik predvsem pri premikanju z izkrcanim moštvom. Pri premikanju v formacijah premikanja z vkrcanim moštvom razlik ni. Medtem ko pri premikanju v formacijah premikanja z izkrcanim moštvom prihaja do razlik v samem številu moštva, kar ima za posledico dve enakovredni ognjeni skupini v MOTO 8X8. Tako ima v več formacijah oddelek enakovredno zaščiten bok za razliko od MOTO 6X6. Pri tehnikah premikanja ni bistvenih razlik tako med premikanjem z vkrcanim in izkrcanim moštvom. Mogoče bi se kakšna razlika pokazala pri samih razdaljah elementa v preskoku s tem, da bi bila premagana razdalja mogoče daljša zaradi uporabe natančnejšega in učinkovitejšega podpornega orožja elementa v varovanju pri SKOV 8X8.

Kot lahko vidimo prihaja do nekih razlik med MOTV opremljenim z LKOV 6X6 oz. SKOV 8X8, kot so razlike v strukturi in organiziranosti, poveljevanju, oborožitvi in opremi ter tudi pri samih taktičnih premikih. Ali so to bistvene razlike ali ne bo pokazala praksa. Moje mnenje je, da obstajajo bistvene razlike v številu moštva, oborožitvi in predvsem v zaščiti moštva. Lep primer je članek TRDOŽIVA »ZVER« V AFGANISTANU v reviji Obramba (avgust 2008, str. 38).

Pri mnogih naših avtorjih tako strokovne literature kot tudi avtorjih npr. podobnih zaključnih nalog kot je moja, se pojavlja problem pomanjkanja domače literature in priložnikov. Kar ima za posledico tudi pomanjkanje same literature v stroki. Ostane torej le uporaba tuje strokovne

literature in prilagajanje le-te našim potrebam. Slovenska vojska je še zmeraj mlada, tako da nam preostane le učenje iz izkušenj tujih vojska. Sedaj se vse pogosteje učimo iz izkušenj naših pripadnikov, ki se vračajo z operacij v tujini. Tudi ob nekih začasnih enotnih navodilih kot priročnikih za bojevanje, ki obstajajo v SV, vse enote ne izvajajo enotno določenih postopkov. Mislim, da je to pomanjkljivost, ki bi jo bilo potrebno v bližnji prihodnosti čimprej odpraviti, predvsem zaradi poenotenja usposabljanja in delovanja samih enot.

LITERATURA

CESTNIK, Andrej; ŠOLAR, Viljem: TAKTIČNA ŠTUDIJA, MOTORIZIRANI BATALJON SV 2010 V 4.0. GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE, Ljubljana, 2006

HUMAR, David: PEHOTNA (GORSKA, MOTORIZIRANA) ČETA-VOD: TAKTIČNI PRIROČNIK ZA BOJEVANJE. Uprava za razvoj, Ljubljana, 1996.

PERČIČ, Leon: ZAČASNO NAVODILO, MOTORIZIRANI ODDELEK-VOD. Ljubljana, 2006.

PERČIČ, Leon: TAKTIČNI SOP 10. MOTB. Ljubljana, 2007.

PEROVŠEK, Uroš: AVTOMATSKI BOMBOMET H&K GMG-40. Skripta ŠČ.

PEROVŠEK, Uroš: MITRALJEZ BROWNING QCB. Skripta ŠČ.

ŠKERBINC, Barbo; BOŽIČ, Dobran; ZAKRAJŠEK, Peter; PETEK Alenka: ZAČASNO NAVODILO, PEHOTNI (MOTORIZIRANI) BATALJON. Ljubljana, 2006.

VIRI

FM 3-21.9 THE SBCT INFANTRY RIFLE PLATOON AND SQUAD. HQ Department of the Army, Washington, 2002.

FM 3-21.11 THE SBCT INFANTRY RIFLE COMPANY. HQ Department of the Army, Washington, 2003.

FM 3-90 TACTIS. HQ Department of the Army, Washington, 2001

FM 7-7 THE MECHANIZED INFANTRY PLATOON AND SQUAD (APC). HQ Department of the Army, Washington, 1985

FM 7-8 INFANTRY RIFLE PLATOON AND SQUAD. HQ Department of the Army, Washington, 1992.

KOLESNA OKLEPNA VOZILA 2. Revija Obramba – Posebna izdaja. junij 2007, str. 43 – 46.

MOTB 8X8 (formacija, Excel – dokument)

MOTB 8X8 STRUKTURA (PowerPoint predstavitev)

Patria AMV (Armoured Modular Vehicle) 8X8 Wheeled Vehicle, <http://www.army-technology.com/projects/patria/specs.html>

VILAR, Andrej. Patria AMV. Revija Obramba. 2006, let. 38, št. 1/2006, str. 34 – 41.

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1: Načelna organiziranost MOTV.....	5
Slika 2: Organizacija poveljstva voda.....	5
Slika 3: Razporeditev vkrcanega moštva poveljstva v LKOV Valuk ko gre za administrativni premik.....	6
Slika 4: Običajna razporeditev moštva v vozilu LKOV.....	7
Slika 5: LKOV Valuk oborožen s težkim mitraljezom kalibra 12,7mm Browning M2HB QCB.....	8
Slika 6: LKOV Valuk oborožen z avtomatskim bombometom H&K GMG 40mm.....	8
Slika 7: Predvidena organiziranost MOTV 8X8.....	10
Slika 8: Organizacija poveljstva voda SKOV 8X8.....	10
Slika 9: Razporeditev vkrcanega moštva poveljstva voda SKOV 8X8.....	11
Slika 10: Razporeditev moštva v MOTO SKOV 8X8.....	12
Slika 11: Patria AMV.....	13
Slika 12: ORCWS sistem na Patrii AMV (12,7mm Browning).....	14
Slika 13: Bojni razpored vozil če stik z sovražnikom ni verjeten.....	16
Slika 14: Zavarovanje premika voda.....	20
Slika 15: Shema premika.....	23
Slika 16: Formacija kolona z vkrcanim moštvom.....	28
Slika 17: Razdalja med vozili v premiku.....	28
Slika 18: Formacija linija z vkrcanim moštvom.....	29
Slika 19: Variacija formacije linija – ešalon desno.....	29
Slika 20: Formacija ešalon (desno) z vkrcanim moštvom.....	30
Slika 21: Formacija V-e z vkrcanim moštvom.....	31
Slika 22: Formacija V-e z vkrcanim moštvom (razmišljanje).....	31
Slika 23: Formacija klin z vkrcanim moštvom.....	32
Slika 24: Formacija – bojni postopek Srt z vkrcanim moštvom.....	33
Slika 25: Formacija spirala z vkrcanim moštvom.....	34
Slika 26: Formacija kolona – izkrcni del MOTV LKOV 6X6.....	35
Slika 27: Formacija kolona – izkrcni del MOTV SKOV 8X8.....	35
Slika 28: Formacija linija – izkrcni del MOTV LKOV 6X6.....	36
Slika 29: Formacija linija – izkrcni del MOTV SKOV 8X8.....	36
Slika 30: Formacija V-e – izkrcni del MOTV LKOV 6X6.....	37
Slika 31: Formacija V-e – izkrcni del MOTV SKOV 8X8.....	38
Slika 32: Formacija klin – izkrcni del MOTV LKOV 6X6.....	39
Slika 33: Formacija klin – izkrcni del MOTV SKOV 8X8.....	39
Slika 34: Premik z vkrcanim moštvom.....	41
Slika 35: Premik z izkrcanim moštvom.....	42
Slika 36: Premik z varovanjem z vkrcanim moštvom.....	42
Slika 37: Premik z varovanjem in izkrcanim moštvom.....	43
Slika 38: Premik z varovanjem v preskokih z vkrcanim moštvom.....	43
Slika 39: Zaporedna oblika preskokov.....	44
Slika 40: Izmenična oblika preskokov.....	44
Slika 41: Premik z varovanjem v preskokih z izkrcanim moštvom.....	45
Tabela 1: Tehnike premikanja in njihove značilnosti	40

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

AMV	armored modular vehicle
APFSDS	Armoured Piercing Fin-Stabilised Discarding Sabot.
APC	armored personal carrier
BVP	bojno vozilo pehot
JRKBO	jedrska, radiološka, kemična in biološka obramba
LKOV	lahko kolesno oklepno vozilo
METT-TC	Mission, Enemy, Terrain and weather, Troops, Time available and Civil considerations
MOTB	motorizirani bataljon
MOTČ	motorizirana četa
MOTO	motoriziran oddelek
MOTV	motorizirani vod
MTS	materialno tehnična sredstva
NRF	Nato Response Force
NSZVEČC	Naloga, Sovražnik, Zemljišče, Vreme, Enote na voljo, čas na voljo, Civilisti
ORCWS	Overhead Remote Controlled Weapon Station
OZN	Organizacija združenih narodov
RPOO	ročno protioklepno orožje
SOP	standardno operativni postopek
SKOV	srednje kolesno oklepno vozilo
TNT	trinitrotoluen
VBSK	vodna bojna skupina

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Tomaž Rogelja, roj. 28.06.1978 v Šempetru pri Gorici, kandidat 19. generacije Šole za častnike, smer pehota, izjavljam, da sem nalogo izdelal sam, s pomočjo mentorja ppk Andreja Cestnika.

Tomaž Rogelja